

Universitätsbibliothek Wuppertal

Stoicorum veterum fragmenta

Chrysippi fragmenta moralia

Arnim, Hans von

Lipsiae, 1903

Ethica IX. De sapiente et insipiente

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechteinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechteinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2776)

Ethica IX.

De sapiente et insipiente.

544 Origenes in evang. Ioannis II 10 p. 122 Lo. "Εστι τινὰ δόγματα παρ' Ἑλλήσι καλούμενα παράδοξα, τῶ κατ' αὐτοὺς σοφῶ
5 πλεῖστα ὅσα προσάπτοντα μετὰ τινος ἀποδείξεως ἢ φαινομένης ἀποδείξεως. καθ' ἃ φασὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἱερέα, τῶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν ἐπιστήμην ἔχειν τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας, καὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἐλεύθερον, ἐξουσίαν αὐτοπραγίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ νόμον εἰληφότα· καὶ τὴν ἐξουσίαν δὲ ὀρῶνται νομίμην ἐπιτροπὴν.

10 545 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041f. ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης ταῦτ' εἶρηκε· „Διὸ καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τε μεγέθους καὶ τοῦ κάλλους, πλάσμασι δοκοῦμεν ὅμοια λέγειν, καὶ οὐ κατὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.“

546 Plutarchus Quaest. Conv. I 9 p. 626f. Θέων — — πρὸς
15 Θεμιστοκλέα τὸν Στωϊκὸν διηπόρησε τί δήποτε Χρύσιππος ἐν πολλοῖς τῶν παραλόγων καὶ ἀτόπων ἐπιμνησθεῖς, οἷόν ἐστι τὸ „τάριχος, ἂν ἄλλῃ βρέχηται, γλυκύτερον γίγνεσθαι“ καὶ τὸ „τῶν ἐρίων τοὺς πόκους ἤττιον ὑπακούειν τοῖς βίᾳ διασπῶσιν ἢ τοῖς ἀτρέμα διαλύουσι“ καὶ τὸ „νηστεύσαντας ἀργότερον ἐσθίειν
20 ἢ προφαγόντας“ οὐδενὸς αὐτῶν αἰτίαν ἀπέδωκεν.

Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰπὼν ὅτι ταῦτα Χρύσιππος ἄλλως ἐν παραδείγματος λόγῳ προὔθετο, ῥαδίως ἡμῶν καὶ ἀλόγως ὑπὸ τοῦ εἰκότος ἀλισκομένων καὶ πάλιν ἀπιστούντων τῶ
παρα τὸ εἰκὸς ἐπιστρέφων· Σοὶ δ', ἐφη, etc.

25 547 Proclus in Euclidem 35, 25 p. 397 Friedlein. ἐξεργάσαντο γὰρ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων τὸν παράδοξον λεγόμενον τόπον, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπὶ τῶν δειγμάτων etc.

§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit.

548 Stobaeus ecl. II 111, 18 W. ψεῦδος δ' ὁπολαμβάνειν οὐδέ-
30 ποτέ φασὶ τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ παράπαν ἀκαταλήπτῳ τινὶ συγκατατίθε-

σθαι, διὰ τὸ μὴδὲ δοξάζειν αὐτὸν μὴδ' ἄγνοεῖν μὴδέν. τὴν γὰρ ἄγνοιαν μεταπτωτικὴν εἶναι συγκατάθεσιν καὶ ἀσθενῆ. Μηδὲν δ' ὑπολαμβάνειν ἀσθενῶς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως, διὸ καὶ μὴδὲ δοξάζειν τὸν σοφόν. Διττὰς γὰρ εἶναι δόξας, τὴν μὲν ἀκαταλήπτω συγκατάθεσιν, τὴν δὲ ὑπόληψιν ἀσθενῆ· ταύτας <δ> ἄλλοτρίους εἶναι τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως· δι' ὃ καὶ 5 τὸ προπίπτειν πρὸ καταλήψεως <καὶ> συγκατατίθεσθαι κατὰ τὸν προπετῆ φαῦλον εἶναι καὶ μὴ πίπτειν εἰς τὸν εὖφυν καὶ τέλειον ἄνδρα καὶ σπουδαῖον. Οὐδὲ λανθάνειν δὲ αὐτόν τι, τὴν γὰρ λῆσιν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν ἀποφαντικὴν πράγματος. Τούτοις δ' ἀκολουθῶς οὐκ ἀπιστεῖν, τὴν γὰρ ἀπιστίαν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν· τὴν δὲ πίστιν ἀστεῖον ὑπάρχειν, 10 εἶναι γὰρ κατὰληψιν ἰσχυράν, βεβαιουσαν τὸ ὑπολαμβανόμενον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγον· διὰ ταῦτά φασι μῆτε ἐπίστασθαι τι τὸν φαῦλον μῆτε πιστεύειν. Ἐχομένως δὲ τούτων οὔτε πλεονεκτεῖσθαι τὸν σοφὸν οὔτε βουκολεῖσθαι οὔτε διαιτᾶσθαι οὔτε παραριθμεῖν οὔτε ὅφ' ἑτέρον παραριθμεῖσθαι. ταῦτα γὰρ πάντα τὴν ἀπάτην περιέχειν καὶ τοῖς 15 κατὰ τὸν τόπον ψεύδεσι πρόσθεσιν. Οὐδένα δὲ τῶν ἀστέων οὐθ' ὁδοῦ διαμαρτάνειν οὔτ' οἰκίας οὔτε σκοποῦ· ἀλλ' οὐδὲ παρορᾶν [ἀλλ'] οὐδὲ παρακούειν νομίζουσι τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ σύνολον παραπαλεῖν κατὰ τι τῶν αἰσθητηρίων· καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον ἔχεσθαι νομίζουσι τῶν[δε] ψευδῶν συγκαταθέσεων. οὐδ' ὑπονοεῖν δὲ φασι τὸν σοφόν· καὶ γὰρ τὴν 20 ὑπόνοιαν ἀκαταλήπτω εἶναι τῷ γένει συγκατάθεσιν· οὐδὲ μετανοεῖν δ' ὑπολαμβάνουσι τὸν νοῦν ἔχοντα· καὶ γὰρ τὴν μετάνοιαν ἔχεσθαι ψευδοῦς συγκαταθέσεως, <ὥς> ἂν προδιαπεπτωκότος. οὐδὲ μεταβάλλεσθαι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον οὐδὲ μετατίθεσθαι οὐδὲ σφάλλεσθαι· ταῦτα γὰρ εἶναι πάντα τῶν τοῖς δόγμασι μεταπιπτόντων, ὅπερ ἄλλότριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχοντος· 25 οὐδὲ δοκεῖν αὐτῷ τι φασὶ παραπλησίως τοῖς εἰρημένους.

549 Diog. Laërt. VII 121. ἔτι τε μὴ δοξάζειν τὸν σοφόν, τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθέσθαι μὴδενί.

550 Sextus adv. math. VII 157 (Arcesilaus). οὐχὶ δέ γε τῶν δοξαστῶν ἐστὶν ὁ σοφός. τοῦτο γὰρ ἀφροσύνης ἦν κατ' αὐτοὺς καὶ τῶν 30 ἀμαρτημάτων αἷτιον.

551 Cicero Acad. Pr. II 48. praesertim cum ipsi dicatis (scil. Stoici) sapientem in furore sustinere se ab omni adsensu, quia nulla in visis distinctio appareat.

552 Augustinus Soliloq. I 5, 9 R. Ergo istarum rerum disciplinam, si qua tibi est, non dubitas vocari scientiam? A. Non, si Stoici sinant, qui scientiam tribuunt nulli nisi sapienti. Perceptionem sane istorum me habere non nego, quam etiam stultitiae concedunt.

553 Lactant. iustit. div. III 4. Recte igitur Zeno ac Stoici opinionem repudiarunt. Opinari enim te scire, quod nescias, non 40

2 μεταπτωτῶν libri, corr. Usener. 4 ἀκαταλήπτων libri, corr. Wachsm.

5 δ' add. Heeren. 6 καὶ add. Salmasius. 7 φαῦλον Wachsm., μᾶλλον libri.

9 ἀποφαντικοῦ libri, corr. Heeren. 11 κατὰληψιν Wachsm., ὑπόληψιν

libri. 12 μετὰπτωτον libri, corr. Heeren. 13 τούτων οὔτε Mullach, τούτῳ

μῆτε libri. || πλεονεκτεῖσθαι Usener, πλεονάζεσθαι libri. 17 ἀλλ' del. Mul-

lach. 19 τῶν Meineke. τῶνδε libri. 21 ἀκαταλήπτω Wachsm., ἀκατάληπτον

libri. 23 ὥς add. Heeren. Ad totam disputationem cf. II n. 131. 28 ψεύ-

δει B. || συγκατατίθεσθαι B.

est sapientis, sed temerarii potius ac stulti. Ergo si neque sciri quicquam potest, ut Socrates docuit, nec opinari oportet, ut Zeno: tota philosophia sublata est.

554 Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 10. Λέγεσθαι δὲ μὴ ψεύδεσθαι
 5 τὸν σοφόν, ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀληθεύειν· οὐ γὰρ ἐν τῷ λέγειν τι ψεῦδος τὸ
 ψεύδεσθαι ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν τῷ διαψευσεῖν τὸ ψεῦδος λέγειν καὶ ἐπὶ
 ἀπάτῃ τῶν πλησίον. Τῷ μέντοι ψεύδει ποτὲ συγχρησέσθαι νομίζουσιν αὐ-
 τὸν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἄνευ συγκαταθέσεως· καὶ γὰρ κατὰ στρατηγίαν
 <κατὰ> τῶν ἀντιπάλων καὶ κατὰ τὴν τοῦ συμφέροντος προόρασιν καὶ κατ'
 10 ἄλλας οἰκονομίας τοῦ βίου πολλὰς.

555 Quintilianus instit. orat. XII 1, 38. ac primum concedant mihi
 omnes oportet, quod Stoicorum quoque asperrimi confitentur, facturum
 aliquando virum bonum, ut mendacium dicat, et quidem nonnun-
 quam levioribus causis, ut in pueris aegrotantibus utilitatis eorum gratia
 15 multa fingimus, multa non facturi promittimus: nedum si ab homine occi-
 dendo grassator avertendus sit aut hostis pro salute patriae fallendus, ut
 hoc quod alias in servis quoque reprehendendum est, sit alias in ipso sa-
 piente laudandum.

556 Diog. Laërt. VIII 122. ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους (scil. εἶναι τοὺς
 20 σοφοὺς) τῷ ἀπεριπτώτους εἶναι ἀμαρτήματι.

§ 2. Sapiens omnes res bene gerit.

557 Stobaeus ecl. II 65, 12 W. φασὶ δὲ καὶ πάντα ποιεῖν τὸν
 σοφὸν <κατὰ> πάσας τὰς ἀρετάς. πᾶσαν γὰρ πρᾶξιν τελείαν αὐτοῦ
 εἶναι, διὸ καὶ μηδεμιᾶς ἀπολελεῖσθαι ἀρετῆς.

558 Philo de fortitudine Vol. II Mang. p. 426. ὥς δὴ ἐκάστην ἡμέ-
 25 ραν τοῦ σπουδαίου μηδὲν ἔρημον καὶ κενὸν ἔαν εἰς πάροδον ἀμαρτημάτων,
 ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μέρεσι καὶ διαστήμασιν αὐτῆς καλοκἀγαθίας πεπληρωθῇ.
 Κρίνεται γὰρ οὐ ποσότητι ἀλλὰ ποιότητι ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ καλόν· ὅθεν ἰσότη-
 μόν καλῶ βλεῖ σοφοῦ καὶ μίαν ἡμέραν ὑπέλαβον εἶναι κατορθουμένην. —
 30 — — διότι πάσαις μὲν ταῖς κινήσεσι, πάσαις δὲ ταῖς σχέσεσιν ὁ
 σπουδαῖος ἐπαινετός, ἔνδον τε καὶ ἔξω, πολιτικός τε ὁμοῦ καὶ οἰκονόμος,
 τὰ μὲν ἔνδον ἐξορθῶν οἰκονομικῶς, τὰ δ' ἔξω πολιτικῶς ἢ συμφέρον ἐπανορ-
 θοῦσθαι.

559 Philo de anim. sacrif. idon. Vol. II Mang. p. 249. τὸν αὐτὸν
 35 τρόπον καὶ τῶν σπουδαίων καὶ φιλοθέων συμβαίνει τὰς πρὸς καλοκαγαθίαν
 ἀφορίας ἀμείνους εἶναι ὧν ἐκ τύχης οἱ φανῶλοι κατορθοῦσι.

560 Stobaeus ecl. II 66, 14 W. Λέγουσι δὲ καὶ πάντ' εὖ ποιεῖν
 τὸν σοφόν, ἃ ποιεῖ δῆλον. Ὅν τρόπον γὰρ λέγομεν πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν
 αὐλητὴν ἢ κιθαρωδόν, συννπακονομένου τοῦ ὅτι τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐλησιν,
 40 τὰ δὲ κατὰ τὴν κιθαρωδίαν, τὸν αὐτὸν τρόπον πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν φρόνι-
 μόν, καὶ ὅσα ποιεῖ καὶ οὐ μὰ Δία καὶ ἃ μὴ ποιεῖ. Τῷ γὰρ κατὰ λόγον
 ὁρθὸν ἐπιτελεῖν πάντα καὶ οἷον κατ' ἀρετὴν, περὶ ὅλον οὕσαν τὸν βίον τέχ-

7 συγχρησέσθαι libri, corr. Zeller. 9 κατὰ add. Heeren. 24 μη-
 δεμιᾶς Heeren, μηδεμίαν libri. 41 καὶ, deletο οὐ Hense. || τῷ γὰρ Canter,
 τὸ γὰρ libri.

νην, ἀκόλουθον ᾠήθησαν τὸ περὶ τοῦ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν δόγμα. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὸν φανῶν πάντα ὅσα ποιεῖ κακῶς ποιεῖν κατὰ πάσας τὰς κακίας.

561 Diog. Laërt. VII 125. πάντα τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ὥς καὶ πάντα φανέν τὰ αὐλήματα εὖ αὐλεῖν τὸν Ἰσμηνίαν.

562 Dio Chrysost. or. LXXI § 5 (Vol. II p. 182 Arn.). ἐγὼ δέ φημι τὸν φιλόσοφον τὰς μὲν τέχνας οὐχ οἶόν τε εἶναι πάσας εἰδέναι (χαλεπὸν γὰρ καὶ μίαν ἀκριβῶς ἐργάσασθαι), ποιῆσαι δ' ἂν ἅπαντα βέλτιον ὅ,τι ἂν τύχῃ ποιῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὰ κατὰ τὰς τέχνας, ἂν ἄρα ἀναγκασθῇ ποτε ἄψασθαι τοιοῦτου τινός, οὐ κατὰ τὴν τέχνην διαφέροντα — 10 τοῦτο γὰρ οὐχ οἶόν τε, τοῦ τέκτονος τὸν ἰδιώτην ἄμεινον ποιῆσαι τι κατὰ τὴν τεκτονικὴν ἢ τοῦ γεωργοῦ τὸν οὐκ ὄντα γεωργίας ἔμπειρον ἐν τῷ ποιεῖν τι τῶν γεωργικῶν ἐμπειρότερον φανῆναι — ποῦ δ' ἂν διαφέροι; τῷ συμφερόντως ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὅπου καὶ τὸν καιρὸν γινῶναι τοῦ δημιουργοῦ μᾶλλον καὶ τὸ δυνατόν.

563 Stobaeus ecl. II 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων, καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίας χρῶμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φανῶν, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καὶ ἢν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἑκαστα μεταμελεῖα συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμέλειαν λύπην 20 ἐπὶ πεπραγμένοις ὥς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαιμονικόν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄχθεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμελείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὥς αἴτιον γεγονότα τούτων δι' ὃ καὶ ἄτιμον εἶναι πάντα φανῶν, μήτε τιμῆς ἄξιον ὄντα μήτε τιμιον ὑπάρχοντα. τὴν γὰρ τιμὴν εἶναι γέρας ἄξιωσιν, τὸ δὲ γέρας ἄθλον 25 ἀρετῆς εὐεργετικῆς. τὸν οὖν ἀρετῆς ἀμέτοχον ἄτιμον δικαίως λέγεσθαι.

564 Stobaeus ecl. II 115, 5 W. Λέγουσι δὲ μήτε παρὰ τὴν ὄρεξιν μήτε παρὰ τὴν ὁρμὴν μήτε παρὰ τὴν ἐπιβολὴν γίνεσθαι τι περὶ τὸν σπουδαῖον, διὰ τὸ μεθ' ὅπεξαιρέσεως πάντα ποιεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μηδὲν 30 αὐτῷ τῶν ἐναντιουμένων ἀπρόκλητον προσπίπτειν.

565 Seneca de beneficiis IV 34. Non mutat sapiens consilium omnibus his manentibus, quae erant, cum sumeret. ideo nunquam illum poenitentia subit, quia nihil melius illo tempore fieri potuit, quam quod factum est, nihil melius constitui, quam quod constitutum est. ceterum ad omnia cum exceptione venit: si nihil inciderit, quod 35 impediatur. ideo omnia illi succedere dicimus et nihil contra opinionem accidere, quia praesumit animo posse aliquid intervenire, quod destinata prohibeat.

566 Philo Quod deus sit immut. § 22 Vol. II p. 61, 1 Wendl. καὶ τοι τινῶν ἀξιούντων μηδὲ πάντας ἀνθρώπους ταῖς γνώμας ἐπαμφοτερίζειν. 40 Τοὺς γὰρ ἀδόλως καὶ καθαρῶς φιλοσοφῆσαντας μέγιστον ἐκ τῆς ἐπιστήμης ἀγαθὸν εὐρασθαι, τὸ μὴ τοῖς πράγμασι συμεταβάλλειν, ἀλλὰ μετὰ στερότητας ἀκλινοῦς καὶ παγίου βεβαιότητος ἅπασιν τοῖς ἀρμόττονσιν ἐγχειρεῖν.

4 πάντας BP.
αὐτῶν F αὐτῶν P.
libri, corr. Meurer.
ceteri.

20 μεταμελείας libri, corr. Heeren.

27. 28. μήτε ter Wachsm., μηδὲ libri.

35 exceptio = ὅπεξαιρέσεις.

21 αὐτοῦ Meineke,

28 ἐπιβολὴν

40 πάντας MUF, ὄντας

§ 3. Sapiens malis non afficitur.

567 Stobaeus eclog. II 7 p. 99, 9 W. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον, ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίαις χρῶμενον ἐν τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτοῦ, πάντ' εὖ ποιεῖν, καθάπερ φρονίμως καὶ σωφρόνως καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετάς· τὸν δὲ φαῦλον κατὰ τοῦναντίον κακῶς. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον μέγαν εἶναι καὶ ἄδρῶν καὶ ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρόν. Μέγαν μὲν, ὅτι δύναται ἐφικνεῖσθαι τῶν κατὰ προαίρεσιν ὄντων αὐτῷ καὶ προκειμένων· ἄδρῶν δὲ ὅτι ἐστὶν ἡδὺ-ξημένος πάντοθεν· ὑψηλὸν δ' ὅτι μετέλληγε τοῦ ἐπιβάλλοντος ὕψους ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ σοφῷ· καὶ ἰσχυρόν δ' ὅτι τὴν ἐπιβάλλουσαν ἰσχὺν περιπεποίη-
ται, ἀήττητος ὢν καὶ ἀκαταγόνιστος. Παρ' ὃ καὶ οὔτε ἀναγκάζεται ὑπό-
τινος οὔτε ἀναγκάζει τινά, οὔτε κωλύεται οὔτε κολύει, οὔτε βιάζεται ὑπό-
τινος οὔτ' αὐτὸς βιάζει τινά, οὔτε δεσπόζει οὔτε δεσπόζεται, οὔτε κακο-
ποιεῖ τινά οὔτ' αὐτὸς κακοποιεῖται, οὔτε κακοῖς περιπίπτει (οὔτ' ἄλλον ποιεῖ κακοῖς περιπίπτειν) οὔτ' ἐξαπατᾶται οὔτε ἐξαπατᾷ ἄλλον, οὔτε
διαψεύδεται οὔτε ἀγνοεῖ οὔτε λανθάνει ἑαυτὸν οὔτε καθόλου ψεῦδος ὑπο-
λαμβάνει· εὐδαίμων δ' ἐστὶ μάλιστα καὶ εὐτυχὴς καὶ μακάριος καὶ ὄλβιος
καὶ εὐσεβὴς καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀξιωματικὸς, βασιλικὸς τε καὶ στρατηγικὸς καὶ
πολιτικὸς καὶ οἰκονομικὸς καὶ χρηματιστικὸς. Τοὺς δὲ φαύλους ἅπαντα τού-
τοις ἐναντία ἔχειν.

20 Cf. ibidem p. 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων· καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπει-
ρίαις χρῶμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ
παρ' ἑκαστα μεταμελεῖα συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμελείαν λύπην ἐπὶ
25 πεπραγμένοις ὥς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαιμονικὸν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄγεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμε-
λείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὥς αἴτιον γεγονότα τούτων.

568 Aët. Plac. IV 9, 17. Οἱ Στωϊκοὶ τὸν σοφὸν αἰσθήσει κατα-
ληπτὸν ἀπὸ τοῦ εἶδους τεκμηριωδῶς.

30 569 Varro τερψή Μενίππου II (Satur. Men. ed. Riese p. 222). In charteo stadio ἐπιτάφιον ἀγορεύων, quam qui certassit animo, bellus homo, magis delectatus Stoicorum pancratio quam athletarum.

570 Cicero Tuscul. disp. III 14. Qui fortis est, idem est fidens, qui autem est fidens, is profecto non extimescit; discrepat enim a timendo
35 confidere. Atqui in quem cadit aegritudo, in eundem timor; quarum enim rerum praesentia sumus in aegritudine, easdem impendentes et ve-
nientes timemus. Ita fit ut fortitudini aegritudo repugnet. — Verisi-
mile est igitur, in quem cadat aegritudo, cadere in eundem timorem et
infractionem quidem animi et demissionem. Quae in quem cadunt, in
40 eundem cadit ut serviat, ut victum, si quando, se esse fateatur. Quae qui recipit, recipiat idem necesse est timiditatem et ignaviam. Non cadunt autem haec in virum fortem; igitur ne aegritudo quidem. At nemo sapiens nisi fortis; non cadet ergo in sapientem aegritudo.

12 οὐ δεσπόζει libri, corr. Meineke. 13 κακῶς libri, corr. Gaisford.

14 add. Meineke. 24 libri μεταμελείας, corr. Heeren. 25 αὐτοῦ Meineke, libri αὐτὸν vel αὐτῶν. 28 καταληπτὸν Damasc., καταληπτικὸν Diels vix recte.

37 Ita fit — repugnet del. O. Heine.

19. Praeterea necesse est, qui fortis sit, eundem esse magni animi; <qui magni animi> sit, invictum; qui invictus sit, eum res humanas despicere atque infra se positas arbitrari; despicere autem nemo potest eas res, propter quas aegritudine adfici potest; ex quo efficitur fortem virum aegritudine numquam adfici; omnes autem sapientes fortes; non cadit igitur in sapientem aegritudo.

Et quem ad modum oculus conturbatus non est probe adfectus ad suum munus fungendum, et reliquae partes totumve corpus, statu cum est motum, deest officio suo et muneri, sic conturbatus animus non est aptus ad exsequendum munus suum. Munus autem animi est ratione bene uti, et sapientis animus ita semper adfectus est, ut ratione optime utatur; numquam igitur est perturbatus. At aegritudo perturbatio est animi; semper igitur ea sapiens vacabit.

18. Qui sit frugi igitur vel, si mavis, moderatus et temperans, eum necesse est esse constantem; qui autem constans, quietum; qui quietus, 15 perturbatione omni vacuum, ergo etiam aegritudine. Et sunt illa sapientis; aberit igitur a sapiente aegritudo.

571 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 73 (p. 302 Aucher). Luctus non habet locum in incorruptis; atqui tam sapientia quam virtus omnis incorruptibilis est; in illis vero, quae haberi possunt et deficiunt tamen, necesse est aegre ferri. Verum optime diligentia habenda in hoc, quod nec plactum neque luctum usurpasse sapientem inducit — —; quoniam res ex improviso occurrentes praeterque voluntatem impingentes hominem pusillae mentis coarctant et praecipitant, constantem vero undique, humiliant tantum impetu facto, haud tamen tali, quae usque in finem 25 perducant, sed a rectore consilii fortissime repulsae retroverti coguntur.

572 Augustinus de vita beata c. 25. Ergo, inquam, miserum esse omnem qui egeat, dubitat nemo: nec nos terrent quaedam sapientium corpori necessaria. Non enim eis eget ipse animus, in quo posita est vita beata. Ipse enim perfectus est, nullus autem perfectus aliquo 30 eget et quod videtur corpori necessarium, sumet, si adfuerit: si non adfuerit, non eum istarum rerum franget inopia. Omnis namque sapiens fortis est, nullus autem fortis aliquid metuit. Non igitur metuit sapiens aut mortem corporis aut dolores, quibus pellendis vel vitandis vel differendis sunt necessaria illa, quorum ei potest contingere inopia. Sed tamen 35 non desinit eis bene uti, si ipsa non desunt. Verissima est enim illa sententia: (Ter. Eun. IV 6) Nam tu quod vitare possis, stultum admittere est. Vitabit ergo mortem ac dolorem quantum potest et quantum decet, ne si minime vitaverit non ex eo miser sit quia haec accidunt, sed quia vitare cum posset noluit: quod manifestum stultitiae signum est. Erit 40 ergo ista non vitans non earum rerum perpessione, sed stultitia miser. Si autem non valuerit evitare, cum id sedulo ac decenter egerit, non eum ista irruentia miserum facient. Etenim et illa eiusdem Comici sententia non minus vera est: Quoniam non potest id fieri quod vis, id velis quod possit (Ter. Andr. II 1). Quomodo erit miser, cui nihil accidit 45 praeter voluntatem? Quia quod sibi videt non posse provenire, non potest velle. Habet enim rerum certissimarum voluntatem, id est ut

quidquid agit non agat nisi ex virtutis quodam praescripto et divina lege sapientiae, quae nullo ab eo pacto eripi possunt.

Cp. 26 et 27 probatur omnem qui miser est egere.

573 Seneca de beneficiis II 18. Totiens admoneam necesse est, non
5 loqui me de sapientibus, quos quicquid oportet et iuvat, qui
animum in potestate habent et legem sibi quam volunt dicunt, quam
dixerunt servant etc.

574 Stobaeus Florilegium 7, 21. Χρυσίππων· Ἐλεγεν δὲ ὁ Χρύ-
σιππος ἀλγεῖν μὲν τὸν σοφόν, μὴ βασανίζεσθαι δέ· μὴ γὰρ ἐνδιδόναι
10 τῇ ψυχῇ. Καὶ δεῖσθαι μὲν, μὴ προσδέχεσθαι δέ.

575 Commenta Lucani lib. IX 569 p. 304 Us. Sapientem enim vio-
lencia nulla commutat, nec fortuna terret amissione aut acquisitione re-
rum. libenter subito quicquid inimica fortuna protulerit. Stoici negant
sapientem malis adfici, cum **

15 576 Minuc. Fel. Octav. cp. 37. Quam pulchrum spectaculum deo
cum Christianus cum dolore concreditur, cum adversum minas et supplicia
et tormenta componitur, cum strepitum mortis et horrorem carnificis in-
ridens inculcat, cum libertatem suam adversus reges et principes erigit,
soli deo cuius est cedit, cum triumphator et victor ipsi qui adversum se
20 sententiam dixit, insultat. Vicit enim qui quod contendit obtinuit.

Sen. dial. I 2, 7sq. Minucium hic Stoica exempla sequi probant.

577 Lactant. div. instit. V 13. Haec est vera virtus, quam philo-
sophi quoque gloriabundi non re, sed verbis inanibus iactant, disserentes
nihil esse tam congruens viri sapientis gravitati atque constantiae, quam
25 nullis terroribus de sententiae proposito posse depelli; sed tanti
esse cruciari et emori, ne fidem prodant, ne ab officio discedat, ne metu
mortis aut dolore acerbo subactus aliquid faciat iniustum.

578 Stobaeus eclog. II 7 p. 110 W. Λέγουσι δὲ καὶ τὸν σοφὸν
ἀνύβριστον εἶναι· οὐθ' ὑβρίζεσθαι γὰρ οὐθ' ὑβρίζειν διὰ τὸ τὴν ὕβριν
30 ἀδικίαν εἶναι κατασχύνουσαν καὶ βλάβην· μήτε δὲ ἀδικεῖσθαι μήτε
βλάπτεσθαι τὸν σπουδαῖον· ἀδικητικῶς μέντοι γέ τινας αὐτῷ προσφέρεσθαι
καὶ ὑβριστικῶς καὶ κατὰ τοῦτο ἀδιοπραγεῖν. Πρὸς τοῦτω μὴδὲ <τῇ>ν
τυχοῦσαν ἀδικίαν εἶναι τὴν ὕβριν, ἀλλὰ <τῇ>ν κατασχύνουσαν καὶ ὑβριστι-
κὴν οὖσαν. Ἀπερίπτωτον δ' ὑπάρχειν τὸν νοῦν ἔχοντα τούτοις καὶ μηδαμῶς
35 κατασχύνεσθαι· ἐν ἐαυτῷ γὰρ ἔχειν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν θεῖαν ἀρετὴν, δι' ὃ
καὶ πάσης ἀπηλλάχθαι κακίας καὶ βλάβης.

Cf. Senecae dial. II cp. 7 § 3—6.

579 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1044a. ἀδικεῖται γὰρ
οὐδείς μὴ βλαπτόμενος· ὅθεν μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν σοφὸν ἐν ἄλ-
40 λοις ἀποφηνάμενος (scil. Chrysippus) ἐνταῦθα φησιν (scil. ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ βίων) ἀδικημά τι τὸν τόπον ἐπιδέχεσθαι.

580 Seneca de beneficiis II 35. A consuetudine quaedam quae di-
cimus abhorrent, deinde alia via ad consuetudinem redeunt. Negamus

16 Ad Christianum transtulit Minucius quae de sapiente Stoici iactabant.
31 trad. αὐτῶν, corr. Heeren. 32 δικαιοπραγεῖν libri et W., ipse correxi. ||
πρός τε τὸ μηδὲν libri, recepi Wachsmuthii coniecturam. 33 τὴν ipse addidi.

iniuriam accipere sapientem, tamen qui illum pugno percusserit, iniuriarum damnabitur; negamus stulti quicquam esse, et tamen eum, qui rem aliquam stulto subripuit, furti condemnabimus; insanire omnes dicimus, nec tamen omnes curamus elleboro; his ipsis, quos vocamus insanos, et suffragium et iurisdictionem committimus.

581 Stobaeus ecl. II 115, 18 W. Ἀδιάβολον δ' εἶναι πάντα τὸν καλὸν κἀγαθόν, ἀπαράδεκτον ὄντα διαβολῆς, ὅθεν καὶ ἀδιάβολον εἶναι κατὰ τε τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τῷ μὴ διαβάλλειν ἕτερον. Εἶναι δὲ τὴν διαβολὴν διάστασιν φαινομένων φίλων ψευδεῖ λόγῳ· τοῦτο δὲ μὴ γίνεσθαι περὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας, μόνους δὲ τοὺς φαύλους καὶ διαβάλλεσθαι καὶ διαβάλλειν, 10 δι' ὃ καὶ τοὺς μὲν κατ' ἀλήθειαν φίλους μὴτε διαβάλλειν μὴτε διαβάλλεσθαι, τοὺς δὲ δοκοῦντας καὶ φαινομένους.

§ 4. Sapiens beatus est.

582 Cicero de finibus III 26. cum igitur hoc sit extremum, congruenter naturae convenienterque vivere, necessario sequitur omnes sapientes semper feliciter, absolute, fortunate vivere, nulla re impediri, nulla prohiberi, nulla egere.

583 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 92 (p. 318 Aucher). Vita sapientis omnis omnino plena est felicitate, nulla relicta parte vacua, in quam irreperet peccatum.

584 Dio Chrysost. or. LXIX § 4 (Vol. II p. 175, 14 Arn.). ἂν δὲ ἡ ψυχὴ ἔμφρων γένηται καὶ ὁ νοῦς ἀγαθὸς καὶ ἱκανοὶ ὦσι τὰ τε αὐτῶν πράγματα ὀρθῶς πράττειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων, τούτους ἀνάγκη καὶ εὐδαιμόνως ζῆν, νομίμους ἀνδρας γενομένους καὶ ἀγαθοῦ δαίμονος 25 τυχόντας καὶ φίλους ὄντας τοῖς θεοῖς.

οὐ γὰρ ἄλλους μὲν φρονίμους εἰκὸς εἶναι, ἄλλους δὲ ἐμπεύρους τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, οὐδὲ ἄλλους μὲν ἀνθρώπεια ἐπίστασθαι, ἄλλους δὲ τὰ θεῖα, οὐδὲ ἄλλους μὲν εἶναι τῶν θείων ἐπιστήμονας, ἄλλους δὲ ὁσίους, οὐδὲ ἄλλους μὲν ὁσίους, ἄλλους δὲ θεοφιλεῖς· οὐδὲ ἕτεροι μὲν ἔσονται 30 θεοφιλεῖς, ἕτεροι δὲ εὐδαιμόνες.

οὐδὲ ἕτεροι μὲν εἰσιν ἀνθρωποὶ ἄφρονες, ἕτεροι δ' ἀγνοοῦσι τὰ καθ' αὐτοὺς πράγματα· οὐδὲ οἱ τὰ σφέτερα πράγματα ἀγνοοῦσι, τὰ θεῖα ἴσασιν· οὐδὲ οἱ φαύλως περὶ τῶν θείων ὑπειληφότες οὐκ ἀνόσιοι εἰσιν. οὐδέ γε τοὺς ἀνοσίους οἰόντες 35 φίλους εἶναι θεοῖς, οὐδὲ τοὺς μὴ φίλους θεοῖς μὴ δυστυχεῖς εἶναι.

585 Stephanus fragm. comment. in Aristot. Rhet. III p. 325, 13 Rabe. οἱ Στωϊκοὶ εὐδαιμόνα λέγουσι τὸν τὰς Πριαμικὰς συμφορὰς ὑπομένοντα.

8 τῷ Heeren, τὸ libri. || ἕτερον Canter, ἑτέρον libri. 26 Has conclusiones ipsius esse Chrysippi puto propter concludendi formam.

586 Gregorius Nazianzenus epist. 32. Ἐπαινώ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸ νεανικὸν τε καὶ μεγαλόνουν, οἳ μηδὲν κωλύειν φασὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὰ ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι τὸν σπουδαῖον μακρόριον, καὶ ὁ Φαλάριδος ταῦτος ἔχῃ καίόμενον.

5 587 Stobaeus ecl. II 101, 5 W. τῶν τε ἀγαθῶν μηδενὸς μετέχει τοὺς φαύλους, ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν ἀρετὴ ἐστὶν ἢ τὸ μετέχον ἀρετῆς· τὰ τε παρακείμενα τοῖς ἀγαθοῖς, ἅπερ ἐστὶν ὧν χρῆ, ὠφελήματα ὄντα, μόνοις τοῖς σπουδαίοις συμβαίνειν· καθάπερ καὶ τὰ παρακείμενα τοῖς κακοῖς, ἅπερ ἐστὶν ὧν οὐ χρῆ, μόνοις τοῖς κακοῖς· βλάμματα γὰρ εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς
10 μὲν ἀγαθοὺς ἀβλαβεῖς πάντας εἶναι κατ' ἀμφοτέρω, οὔτε βλάπτειν οἷους τε ὄντας οὔτε βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ φαύλους κατὰ τὸναντίον.

588 Diog. Laërt. VII 123. ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ(τε) γὰρ ἄλλους βλάπτειν οὔτε αὐτούς.

§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber.

15 589 Stobaeus ecl. II p. 100, 7 W. Καθόλου δὲ τοῖς μὲν σπουδαίοις πάντα τὰγαθὰ ὑπάρχειν, τοῖς δὲ φαύλοις πάντα τὰ κακά. Οὐ νομιστέον δὲ λέγειν αὐτοὺς οὕτως, ὥς εἴ τινα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἐκείνα ὑπάρχει τοῖς σπουδαίοις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν· ἀλλὰ τοι τοὺς μὲν τοσαῦτα ἔχειν ἀγαθὰ ὥστε μηδὲν ἐλλείπειν εἰς τὸ τέλειον αὐτοῖς εἶναι τὸν βίον (καὶ
20 εὐδαίμονα), τοὺς δὲ τοσαῦτα κακά, ὥστε τὸν βίον ἀτελεῖ εἶναι καὶ κακοδαίμονα.

590 Diog. Laërt. VII 125. καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελεῖ ἐξουσίαν τὸν νόμον. τῶν δὲ φαύλων εἶναι τινα λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν
25 χρωμένων φαμέν.

591 Cicero de finibus III 75. (de sapiente paradoxa enumerans) recte eius omnia dicentur, qui scit uti solus omnibus, recte etiam pulcher appellabitur (animi enim liniamenta sunt pulchriora quam corporis) recte solus liber nec dominationi cuiusquam parens nec oboediens
30 cupiditati, recte invictus, cuius etiamsi corpus constringatur, animo tamen vincula inici nulla possint etc.

592 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 99 (p. 323 Aucher). Noli tamen existimare pulchritudinem corporis nunc in medium referre iuxta illam formositatem nominatam, quae ex symmetria partium decoreque
35 formae constat, qualis inest et meretricibus, quas tamen nunquam pulchras esse dixerim, sed ex adverso turpes; id enim nomen est eis proprium; siquidem — sicut per speculum proprietates corporis apparent, sic etiam animae per vultum ac faciem.

12 οὔτε scripsi, οὐ libri. 13 ἐαυτούς BP. 18 ἀλλὰ τοι Hense, ἀλλὰ τῷ libri. 19 καὶ εὐδαίμονα add. Meineke. 23 τὸν δὲ φαύλον B. 24 latet accusativus nominis, locum aliquem Athenarum significantis, velut τὸν (κερ)αμικόν || τῶν ἀδίκων P τὸν ἄδικον B.

aspectus vero impudens et cervix
alta frequensque motus supercilio-
rum atque gressus lascivus et nullo
modo erubescens de malis ac pudens
indiciū est animae turpissimae, quae
occultas proprii vituperii figuras pin-
git describitque evidenter in visibili
corpore.

ἀναιδὲς βλέμμα καὶ μετέωρος ἀνὴρ
καὶ συνεχὴς κίνησις ὀφρυῶν καὶ βά-
δισμα σεσοβημένον καὶ τὸ ἐπὶ μηδενὶ
τῶν φάσεων ἐρυθριᾶν σημεῖα ψυχῆς
ἔστιν αἰσχίστης, τοὺς ἀφανεῖς τῶν οἰ-
κείων ὀνειδῶν τύπους ἐγγραφούσης
τῷ φανερῷ σώματι.

In quo vero dei oracula habitaverint sapientiae studio atque virtutis, etsi
Silenum superaverit corporis deformitate, pulcherrimus est
necessario: bonum est enim ei proprio pudore venerabiliter conformari
acceptationi videntium.

593 Stobaeus ecl. II 101, 14 W. τὸν δὲ κατ' ἀλήθειαν πλοῦ-
τον ἀγαθὸν εἶναι λέγουσι καὶ τὴν κατ' ἀλήθειαν πενίαν κακόν. καὶ τὴν
μὲν κατ' ἀλήθειαν ἐλευθερίαν ἀγαθόν, τὴν δὲ κατ' ἀλήθειαν δουλείαν
κακόν· δι' ὃ δὴ καὶ τὸν σπουδαῖον εἶναι μόνον πλούσιον καὶ ἐλεύ-
θερον, τὸν δὲ φάλλον τοῦναντίον πένητα, τῶν εἰς τὸ πλουτεῖν ἀφορμῶν
ἑσπερημένον, καὶ δοῦλον διὰ τὴν ὑποπτωτικὴν ἐν αὐτῷ διάθεσιν.

594 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 72. Ald.
p. 134, 13 Wal. ὥς οἱ λέγοντες μόνον τὸν σοφὸν πλούσιον ἢ μόνον κα-
λὸν ἢ μόνον εὐγενῆ ἢ μόνον ῥήτορα· οὐ γὰρ ἀγνοῦντες οὗτοι τὰ ὑπάρ-
χοντα τῷ σοφῷ πλούτον ταῦτα λέγουσιν ἢ κάλλος ἢ εὐγένειαν, ἀλλὰ παρα-
βαίνοντες τὴν κειμένην λέξιν.

Cf. etiam p. 79.

595 Alexander in Aristot. Top. p. 79 Ald. p. 147, 12 Wal. ἀπὸ τοῦ-
του τοῦ τόπου ἐπιχειροῖ τις ἂν καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν παρα-
δοξα λεγόμενα· εἰ γὰρ τῶν πολλῶν πλούσιον λεγόντων μόνον τὸν
πολυκτήμονα μὴ κατὰ τοῦτου τις χρῆται τῷ ὀνόματι τούτῳ, κατὰ
δὲ τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ τὰς ἀρετὰς ἔχοντος παραβαίνοι ἂν τὸν κείμε-
νον τῆς τῶν ὀνομάτων χρήσεως διορισμόν.

ibid. 22. πάλιν οἱ μὲν πολλοὶ εὐτυχῇ λέγουσι τὸν ἐν τοῖς τυχεροῖς
ἀγαθοῖς εὐθηνουῦντα· οἱ δὲ τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντά φασιν εὐτυχῇ, ὃ
οὐκ ἔστι τῶν τυχερῶν ἀγαθόν. παραβαίνουσιν οὖν καὶ οὗτοι τὴν προσή-
κουσαν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων.

596 Philo de plantatione Noë § 69 Vol. II p. 147, 15 Wendl. Τοὺς
μὲν οὖν πάντα τοῦ σπουδαίου φάσκοντας εἶναι παραδοξολογεῖν
ῥήθησάν τινες, ἀφορῶντες εἰς τὴν <τῶν> ἐκτὸς ἑνδεῖαν τε καὶ περιουσίαν
καὶ μηδὲνα τῶν ἀχρημάτων ἢ ἀκτημόνων πλούσιον νομίζοντες.

597 Acro ad Hor. Serm. I 3, 124. Dicunt Stoici sapientem di-
vitem esse, si mendicet, et nobilem esse, si servus sit, et pulcherri-
mum esse, etiamsi sit sordidissimus.

Porphyrio ad Serm. I 3, 124. Porro autem Stoici existimant, per-
fectae sapientiae virum omnia habere; in quo sensu et Lucilius versatus
sic ait: nondum etiam haec omnia habebit formosus, dives, liber, rex solus.

Acron ad Hor. ep. I 19, 19. negant Stoici quemquam liberum
esse praeter sapientem.

598 Sextus adv. math. XI 170. οἱ δὲ Στωϊκοὶ καὶ ἄντικρύς φασὶ τὴν φρόνησιν, ἐπιστήμην οὖσαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, τέχνην ὑπάρχειν περὶ τὸν βίον, ἣν οἱ προσλαβόντες μόνοι γίνονται καλοί, μόνοι πλούσιοι, σοφοὶ μόνοι. Ὁ γὰρ πολλοῦ ἄξια κεκτημένος πλούσιός ἐστιν, ἡ δὲ ἀρετὴ πολλοῦ ἐστὶν ἄξια, καὶ μόνος ταύτην ὁ σοφὸς κέκτηται· μόνος ἄρα ὁ σοφὸς ἐστὶ πλούσιος. Καὶ ὁ ἀξιεράστος ἐστὶ καλός, μόνος δὲ ὁ σοφὸς ἐστὶν ἀξιεράστος· μόνος ἄρα ὁ σοφὸς ἐστὶ καλός.

599 Cicero Acad. Pr. II 136. Illa vero ferre non possum, non quo mihi displiceant (sunt enim Socratica pleraque mirabilia Stoicorum, quae παράδοξα nominantur) sed ubi Xenocrates, ubi Aristoteles ista tetigit? — Illi unquam dicerent sapientes solos reges, solos divites, solos formosos? omnia, quae ubique essent, sapientis esse? neminem consulem, praetorem, imperatorem, nescio an ne quinquevirum quidem quemquam nisi sapientem? postremo solum civem, solum liberum, insipientes omnes peregrinos, exsules, servos, furiosos? denique scripta Lycurgi, Solonis, duodecim tabulas nostras non esse leges? ne urbes quidem aut civitates, nisi quae essent sapientium?

600 Cicero de republ. I 28. Quis vero divitiorem quemquam putet quam eum, cui nihil desit, quod quidem natura desideret, aut potentiores quam illum, qui omnia, quae expetat, consequatur, aut beatiores, quam qui sit omni perturbatione animi liberatus, aut firmiore fortuna, quam qui ea possideat, quae secum, ut aiunt, vel e naufragio possit eferre? Quod autem imperium, qui magistratus, quod regnum potest esse praestantius quam despicientem omnia humana et inferiora sapientia ducentem nihil unquam nisi sempiternum et divinum animo volutare?

601 Stobaeus ecl. II p. 114, 4. Εὐτεκνεῖν δὲ μόνον τὸν ἀστέιον, οὐ τι μὴν πάντα, δεῖν γὰρ τὸν εὐτεκνοῦντα ἀστέια τέκνα ἔχοντα χρῆσασθαι αὐτοῖς ὡς τοιοῦτοις. Εὐγηρεῖν τε μόνον καὶ εὐθανατεῖν τὸν σπουδαῖον· εὐγηρεῖν γὰρ εἶναι τὸ μετὰ ποιοῦ γήρως διεξάγειν κατ' ἀρετὴν, εὐθανατεῖν δὲ τὸ μετὰ ποιοῦ θανάτου κατ' ἀρετὴν τελευτᾶν.

602 Stobaeus ecl. II 114, 10 W. Καὶ τὰ τε ὕγιενά καὶ νοσερὰ πρὸς ἄνθρωπον λέγεσθαι καὶ ὡς τροφίμα, καὶ τὰ λυτικά καὶ στατικά καὶ τὰ τοῖς παραπλήσια. Ὑγιενὰ μὲν γὰρ εἶναι τὰ εὐφρῶς ἔχοντα πρὸς τὸ περιποιεῖν ὕγιαν ἢ συνέχειν· νοσερὰ δὲ τὰ ἐναντίως ἔχοντα τοῖς. Παραπλήσιον δ' εἶναι καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγον.

603 Philo de sobrietate § 56 Vol. II p. 226, 16 Wendl. ὁ δὲ ἔχων τὸν κληρον πέραν ὅρων ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας προελήλυθε· μόνος γὰρ εὐγενὴς ἅτε θεὸν ἐπιγεγραμμένος πατέρα καὶ γεγονὸς εἰσποιητὸς αὐτῷ μόνος υἱός· οὐ πλούσιος, ἀλλὰ πάμπλουτος, ἐν ἀφρόνοις καὶ γνησίοις, οὐ χρόνῳ παλαιουμένοις, καινουμένοις δὲ καὶ ἡβῶσιν αἰὲ τρυφῶν ἀγαθοῖς μόνος· οὐκ ἐνδοξος, ἀλλ' εὐκλεής, τὸν μὴ κολακείᾳ νοθούμενον, ἀλλὰ βεβαιούμενον ἀληθείᾳ καρπούμενος ἔπαινον· μόνος βασιλεύς, παρὰ τοῦ πανηγεμόνος λαβὼν τῆς ἐφ' ἅπασιν ἀρχῆς τὸ κράτος ἀνταγωνίστον· μόνος ἐλεύθερος, ἀφειμένος ἀργαλεωτάτης δεσποίνης, κενῆς δόξης.

16 quidem Manutius, denique libri. 30 τὸ Canter, τὸν libri. Sunt haec ἀγαθὰ, quae vocantur μεμιγμένα cf. III n. 101. 40 γρ. μόνος mg. HL¹. 44 ἀφειμένος Mang., ἀφιέμενος codd.

§ 6. Sapiens res divinas callet.

604 Stobaeus ecl. II 67, 20 W. λέγουσι δὲ καὶ ἱερέα μόνον εἶναι τὸν σοφόν, φαῦλον δὲ μηδένα. τὸν γὰρ ἱερέα εἶναι δεῖν ἔμπειρον νόμων 5 τῶν περὶ θυσίας καὶ εὐχάς καὶ καθαρμῶν καὶ ἰδρύσεις καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀγιστείας τε καὶ εὐσεβείας δεῖσθαι καὶ ἐμπειρίας τῆς τῶν θεῶν θεραπείας, καὶ <τοῦ> ἐντὸς εἶναι τῆς φύσεως τῆς θείας. Μηδ' ἐν <δέ τ>ι τούτων ὑπάρχειν τῷ φαύλῳ, διὸ καὶ πάντας εἶναι τοὺς ἄφρονας ἀσεβεῖς. Τὴν γὰρ ἀσέβειαν κακίαν οὖσαν, ἄγνοίαν εἶναι θεῶν 10 θεραπείας, τὴν δ' εὐσεβειαν, ὡς εἵπομεν (p. 62, 2), ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας.

605 Stobaeus ecl. II 114, 16 W. Καὶ μαντικὸν δὲ μόνον εἶναι τὸν σπουδαῖον, ὡς ἂν ἐπιστήμην ἔχοντα διαγνωστικὴν σημείων τῶν ἐν θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον τεινόντων. Αἱ δ' οὐ καὶ τὰ εἶδη τῆς 15 μαντικῆς εἶναι περὶ αὐτόν, τό τε ὀνειροκριτικὸν καὶ τὸ οἰωνοσκοπικὸν καὶ θυτικὸν καὶ εἴ τινα ἄλλα τούτοις ἐστὶ παραπλήσια.

606 Diog. Laërt. VII 119. Θεῖους τε εἶναι (scil. τοὺς σπουδαίους). ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἰοῦναι θεόν· τὸν δὲ φαῦλον ἄθεον· διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον, τὸν τε ἐναντίως τῷ θεῷ λεγόμενον καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θεοῦ 20 ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον.

607 Cicero de divin. II 129. Stoici autem tui negant quemquam nisi sapientem divinum esse posse.

608 Diog. Laërt. VII 119. Θεοσεβεῖς τοὺς σπουδαίους· ἐμπείρους γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναι τε τὴν εὐσεβειαν ἐπιστήμην 25 θεῶν θεραπείας. ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς ἀγνοοῦς τε ὑπάρχειν· ἐκνεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἁμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτούς· ὁσίους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. μόνους ἱερέας τοὺς σοφοὺς· ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἰδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων 30 τῶν πρὸς θεοὺς οἰκειῶν.

609 Philo de sacrif. Abel et Cain § 111 Vol. I p. 247, 9 Wendl. ἑορτὴ γὰρ ψυχῆς ἢ ἐν ἀρεταῖς εὐφροσύνη τελεία — — μόνος δὲ ἑορτάζει τὴν τοιαύτην ἑορτὴν ὁ σοφός, τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς· ἄγευστον γὰρ παθῶν ἢ κακιῶν ψυχὴν εὐρεῖν σπανιώτατον.

610 Philo de septenario et festis diebus p. 279 Vol. II Mang. (ὅτι 35 οἱ σοφοί) ἅπαντα τὸν βίον ἑορτὴν ἄγουσι.

p. 280. τῶν φαύλων οὐδεὶς ἀλλ' οὐδὲ τὸν βραχύτατον χρόνον ἑορτάζει.

§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet.

611 Stobaeus ecl. II 94, 7 W. Τό τε δίκαιόν φασὶ φύσει εἶναι καὶ μὴ θέσει. Ἐπόμενον δὲ τούτοις ὑπάρχειν καὶ τὸ πολιτεύεσθαι τὸν σο- 40

7 ἀγιστείας Usener, ἄλλον διὰ libri. || καὶ Usener, τὸ libri. 8 τοῦ add. Usener. 9 μηδ' ἐν δέ τι Wachsm., μηδενὶ libri. || τῷ φαύλῳ Meineke, τῶν φαύλων libri. 14 ἐκ Heeren, ἐς libri. 19 εἶναι om. BP. 20 θεῶ B θεῖω P, sed εἰ a P³. 26 θύσειν BP. 32 τελεία Pap. D. 33 οὐδὲ εἰς Pap. UF.

φὸν καὶ μάλιστ' ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ταῖς ἐμφαινούσαις τινὰ προκοπὴν πρὸς τὰς τελείας πολιτείας· καὶ τὸ νομοθετεῖν δὲ καὶ τὸ παιδεύειν ἀνθρώπους, ἔτι δὲ συγγράφειν τὰ δυνάμενα ὠφελεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς γράμμασιν οἰκεῖον εἶναι τοῖς σπουδαίοις καὶ τὸ συγκαταβαίνειν καὶ εἰς γάμον καὶ εἰς τεκνογονίαν καὶ αὐτοῦ χάριν καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑπομένειν περὶ ταύτης, ἂν ἢ μετρία, καὶ πόνους καὶ θάνατον. Παρακεῖσθαι δὲ τοῦτοις φάδλα, τό τε δημοκοπεῖν καὶ τὸ σοφιστεῦν καὶ τὸ συγγράφειν ἐπιβλαβῇ τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἅπερ εἰς σπουδαίους οὐκ ἂν πέσοι.

612 Diog. Laërt. VII 122. ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικοὺς δικαστικούς τε καὶ δημοτικούς μόνους εἶναι, τῶν δὲ φαύλων οὐδένα.

613 Stobaeus eclog. II 7 p. 96 Wachsm. Τὸν τε νόμον σπουδαῖον εἶναι φασι, λόγον ὀρθὸν ὄντα προστακτικὸν μὲν ὦν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὦν οὐ ποιητέον. Τοῦ δὲ νόμου ἀστείου ὄντος καὶ ὁ νόμιμος ἀστεῖος ἂν <εἴη>· νόμιμον μὲν γὰρ εἶναι ἄνδρα καὶ ἀκολουθητικὸν τῷ νόμῳ καὶ πρακτικὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσταττομένων, νομικὸν δὲ τὸν ἐξηγητικὸν τοῦ νόμου. Μηδένα δὲ τῶν φαύλων μήτε νόμιμον εἶναι μήτε νομικόν.

Iisdem fere verbis iteratur ibid. p. 102, 3—10.

614 Stobaeus ecl. II 102, 4 W. Τοῦ δὲ νόμου ὄντος σπουδαίου, καθάπερ εἵπομεν, ἐπειδὴ λόγος ὀρθὸς ἐστὶ προστακτικὸς μὲν ὦν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὦν οὐ ποιητέον, μόνον τὸν σοφὸν εἶναι λέγουσι νόμιμον, πρακτικὸν ὄντα τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προσταττομένων καὶ μόνον ἐξηγητικὸν τούτου, δι' ὃ καὶ νομικὸν εἶναι· τοὺς δ' ἡλιθίους ἐναντίως ἔχειν.

615 Stobaeus ecl. II 102, 11 W. Ἀστείοις δ' ἔτι καὶ τὴν ἀρχικὴν κατανέμουνσιν ἐπιστάσιαν καὶ τὰ ταύτης εἶδη, βασιλείαν, στρατηγίαν, ναυαρχίαν καὶ τὰς ταύταις παραπλησίους. Κατὰ τοῦτο δὴ καὶ μόνος ὁ σπουδαῖος ἀρχεῖ καὶ εἰ μὴ πάντως κατ' ἐνέργειαν, κατὰ διάθεσιν δὲ καὶ πάντως. Καὶ πειθαρχικὸς μόνος ὁ σπουδαῖός ἐστιν, ἀκολουθητικὸς ὦν ἀρχοντι. Τῶν δ' ἀφρόνων οὐδεὶς τοιοῦτος· οὔτε γὰρ ἀρχεῖν οὔτ' ἀρχεσθαι οἶός <τ'> ἐστὶν ὁ ἄφρων, αὐθάδης τις ὦν καὶ ἀνάγωγος.

616 Cicero de finibus III 68. Cum autem ad tuendos conservandosque homines hominem natum esse videamus, consentaneum est huic naturae, ut sapiens velit gerere et administrare rem publicam atque, ut e natura vivat, uxorem adiungere et velle ex ea liberos.

617 Diog. Laërt. VII 122. οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφούς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὔσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἥτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφούς <συ>σταίη, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρησθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. ἐγνωκέναι γὰρ φησι δεῖν τὸν ἀρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα.

Cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 108, 26. Καὶ μόνον εἶναι τὸν σοφόν

3 ἔστι libri, corr. Heeren. 6 μέτρια libri, corr. Meineke. 7 ἐπιβλάπην libri, corr. Meineke. 10 ἐπίστασθαι ταῦτα οὐδένα B (ἐπ. ταῦτα in litura).

14 add. ex eiusdem Florileg. XLIV 12. 16 νόμον Flor., eclog. codd. νομίμον.

19 μὲν προστακτικὸς libri, transposuit Meineke. 23 ἀστεῖος δ' εἶναι libri, corr. Heeren. || ἀρχὴν libri, corr. Usener. 24 κατανέμουνσαν libri, corr. Usener.

27 πάντες libri, corr. Heeren. || μόνον libri, corr. Heeren. 29 τ' add. Usener.

36 συσταίη restituit Menagius e Suida s. v. δοῦλοι, σταίη BP.

βασιλέα τε καὶ βασιλικόν, τῶν δὲ φαύλων μηδένα· τὴν γὰρ βασιλείαν ἀρχὴν ἀνυπεύθυνον εἶναι καὶ τὴν ἀνωτάτω καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις.

618 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 55 ed. Creuzer. Τρίτον ὅτι κατὰ τὴν τῶν Στωϊκῶν μεγαλοδόημοσύνην ὁ ἀρχικός, τουτέστιν ὁ εἰδὼς ἄρχειν, μόνος ἄρχων ἐστίν, εἰ καὶ μὴ ἔχοι τὰ ὄργανα τῆς ἀρχικῆς ἐπιστήμης· καὶ ὅτι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος, τουτέστιν ὁ εἰδὼς χρῆσασθαι παρόντι τῷ πλούτῳ, εἰ καὶ μὴ πάρεστιν.

Cf. Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 164 ed. Creuzer. Ταῦτ' ἄρα καὶ τὴν Στωϊκὴν μεγαληγορίαν ὑπερβέβληκεν ὁ Σωκράτης ἐν τούτοις. Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγειν ἢ ὅτι μόνος ἄρχων ὁ σπουδαῖος, μόνος δυνάστης, μόνος βασιλεὺς, μόνος ἡγεμὼν πάντων, μόνος ἐλευθερός, καὶ ὅτι πάντα τῶν σπουδαίων ἐστίν, ὅσα καὶ τῶν θεῶν· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων· εἴπερ οὖν πάντα τῶν θεῶν, πάντα καὶ τῶν σπουδαίων.

— — Ὡς γὰρ τέκτονα λέγομεν οὐ τὸν ἔχοντα τὰ ὄργανα τοῦ τέκτονος, ἀλλὰ τὸν τὴν τέχνην κεκτημένον· οὕτω καὶ ἄρχοντα καὶ βασιλέα 15 τὸν ἔχοντα τὴν βασιλικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' οὐ τὸν κρατοῦντα πολλῶν. Ὅργανον γὰρ ἐστὶν ἡ φαινόμενη δύναμις, τὸ δὲ χρώμενον ἡ ἕξις· χωρὶς δὲ ταύτης οὐκ ἂν ποτέ τις ἄρχων εἴη <ἢ> βασιλεὺς.

619 Clemens Al. Strom. II p. 438 Pott. Σπεύσειππος γὰρ ἐν τῷ πρὸς Κλεοφῶντα πρώτῳ τὰ ὅμοια τῷ Πλάτῳ ἔοικε διὰ τούτου γράφειν. 20 Εἰ γὰρ ἡ βασιλεία σπουδαῖον, ὅ τε σοφὸς μόνος βασιλεὺς καὶ ἄρχων· ὁ νόμος, λόγος ὦν ὀρθός, σπουδαῖος· ἃ καὶ ἐστίν. Τούτοις ἀκόλουθα οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι δογματίζουσιν, βασιλείαν, ἱερωσύνην, προφητείαν, νομοθετικὴν, πλοῦτον, κάλλος ἀληθινόν, εὐγένειαν, ἐλευθερίαν μόνῳ προσάπτοντες τῷ σοφῷ· ὁ δὲ δυσχερὲς πάντῳ σφόδρα καὶ πρὸς αὐτῶν ὁμολο- 25 γεῖται.

620 Philo de nominum mutat. § 152 Vol. III p. 182, 23 Wendl. μόνον τὸν σοφὸν βασιλέα. Καὶ γὰρ ὄντως ὁ μὲν φρόνιμος ἡγεμὼν ἀφρόνων ἐστίν, εἰδὼς ἃ χρὴ ποιεῖν τε καὶ καὶ ἃ μὴ· ὁ δὲ σώφρων ἀκολάστον, τὰ περὶ τὰς αἰρέσεις καὶ φυχὰς ἡκριβωκῶς οὐκ ἀμελῶς, δειλῶν δὲ 30 ὁ ἀνδρεῖος, ἃ δεῖ ὑπομένειν καὶ ἃ μὴ σαφῶς ἐκμαθῶν, ἀδίκων δὲ ὁ δίκαιος, ἰσότητος ἐν τοῖς ἀπονεμητέοις ἀξίεποὺς στοχαζόμενος.

621 Philo de migrat. Abrah. § 197 Vol. II p. 307, 8 Wendl. βασιλείαν δὲ σοφίαν εἶναι λέγομεν, ἐπεὶ καὶ τὸν σοφὸν βασιλέα.

622 Lucian. vitarum auctio 20 (Mercurius Chrysippum vendens dicit:) 35 ὅτι μόνος οὗτος σοφός, μόνος καλός, μόνος δίκαιος ἀνδρεῖος βασιλεὺς ῥήτωρ πλούσιος νομοθέτης.

623 Stobaeus ecl. II 95, 9 W. Οἰκονομικὸν δ' εἶναι μόνον λέγουσι τὸν σπουδαῖον καὶ ἀγαθὸν οἰκονόμον, ἔτι δὲ χρηματιστικόν. Τὴν μὲν γὰρ οἰκονομικὴν εἶναι θεωρητικὴν ἕξιν καὶ πρακτικὴν τῶν οἴκῳ συμ- 40 φερόντων· τὴν δ' οἰκονομίαν διάταξιν περὶ ἀναλωμάτων καὶ ἔργων καὶ κτήσεως ἐπιμέλειαν καὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἐργαζομένων· τὴν δὲ χρηματιστικὴν ἐμπειρίαν περιποιήσεως χρημάτων ὅφ' ὧν δέον καὶ ἕξιν ὁμολογουμένως ἀναστρέφασθαι ποιοῦσαν ἐν συναγωγῇ χρημάτων καὶ τηρήσει καὶ ἀναλώσει πρὸς εὐπορίαν· τὸ δὲ χρηματίζεσθαι τινες μὲν μέσον εἶπον εἶναι, τινὲς δὲ ἀστέιον. 45

42 ἀγρὸν Heeren, αὐτὸν libri. 43 δέον Meineke, δέος libri. || ὁμολογοῦμεν ὡς libri, corr. Heeren. 45 εὐπορίαν F.

Φαῦλον δὲ μηδένα προστάτην ἀγαθὸν οἶκον γίνεσθαι, μηδὲ δύνασθαι οἰκίαν εὖ οἰκονομουμένην παρασχεῖν. Μόνον δὲ τὸν σπουδαῖον ἄνδρα χρηματιστικὸν εἶναι, γινώσκοντα ἀφ' ὧν χρηματιστέον καὶ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πότε.

624 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 372 Aucher).
 5 Sapiens et solidus duo haec itidem possidet, incompus et domi habitans. Indoles incompa patefacit veritatem simplicitatis carentiamque adulationis — —; altera vero, domus custodia una cum domestico more oppositio est agresti vitae. Unum enim istorum oeconomicum est et urbanitatis exiguae comprehensio; quoniam urbanitas et oeconomia cognatae
 10 sunt virtutes, quas translatae fere inter se monstrare non frustra erit: urbanitas namque oeconomia urbis est et oeconomia urbanitas est domi.

§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt.

625 Stobaeus ecl. II 93, 19 W. τὰ τε ἀγαθὰ πάντα τῶν σπουδαίων εἶναι <κοινὰ> λέγουσι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὠφελοῦντά τινα τῶν
 15 πλησίον καὶ ἑαυτὸν ὠφελεῖν. Τὴν τε ὁμόνοιαν ἐπιστήμην εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν, δι' ὃ καὶ τοὺς σπουδαίους πάντας ὁμονοεῖν ἀλλήλοις διὰ τὸ συμφωνεῖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον· τοὺς δὲ φαύλους διαφωνοῦντας πρὸς ἀλλήλους ἐχθροὺς εἶναι καὶ κακοποιητικοὺς ἀλλήλων καὶ πολεμίους.

626 Stobaeus eclog. II 7 p. 101, 21 W. Τὰ δ' ἀγαθὰ πάντα κοινὰ
 20 εἶναι τῶν σπουδαίων, τῶν δὲ φαύλων τὰ κακά. Δι' ὃ καὶ τὸν ὠφελοῦντά τινα καὶ αὐτὸν ὠφελείσθαι, τὸν δὲ βλάπτοντα καὶ ἑαυτὸν βλάπτειν. Πάντας δὲ τοὺς σπουδαίους ὠφελεῖν ἀλλήλους, οὔτε φίλους ὄντας ἀλλήλων πάντας οὔτε εἵνους <οὔτε> εὐδοκίμους οὔτε ἀποδεχομένους παρὰ τὸ μήτε καταλαμβάνεσθαι μήτ' ἐν ταύτῃ κατοικεῖν τόπῳ, εὐνοητικῶς μέντοι
 25 γε πρὸς ἀλλήλους διακείσθαι καὶ φιλικῶς καὶ δοκιμαστικῶς καὶ ἀποδεκτικῶς· τοὺς δὲ ἄφρονας ἐν τοῖς ἐναντίοις τούτων ὑπάρχειν.

627 Plutarchus de comm. not. cp. 22 p. 1068f. Ἄν εἰς σοφὸς ὁπουδήποτε προτείνει τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκονομένην σοφοὶ πάντες ὠφελοῦνται. p. 1069a. ἐλήρει δ' Ἀριστοτέλης, ἐλήρει
 30 δὲ Ξενοκράτης — τὴν θαυμαστικὴν ἀγνοοῦντες ὠφέλειαν ἦν οἱ σοφοὶ κινουμένων κατ' ἀρετὴν ἀλλήλων ὠφελοῦνται, καὶ μὴ συνῶσι μηδὲ γινώσκοντες τυχάνωσιν. Cf. Seneca ep. 109.

628 Diog. Laërt. VII 123. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ, φασί, βιώσεται ὁ σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικός.

629 Lactant. div. instit. V 17 fin. Lucro autem nunquam sapiens
 35 studet, quia bona haec terrena contemnit: nec quemquam falli patitur, quia boni viri officium est, errores hominum corrigere eosque in viam reducere; siquidem socialis est hominis ac benefica natura, quo solo cognitionem cum deo habet.

630 Stobaeus ecl. II 108, 5 W. Τὸν δὲ σπουδαῖον, ὁμιλητικὸν
 40 ὄντα καὶ ἐπιδέξιον καὶ προτρεπτικὸν καὶ θηρευτικὸν διὰ τῆς ὁμιλίας εἰς

2 οἰκονομένην libri, corr. Heeren. 5 incompus = ἄπλοστος? 9 urbanitas = πολιτική. 14 κοινὰ add. Wachsm. 23 suppl. Heeren. 33 βιώσεται, φασίν (hoc. ord.) BP.

εὐνοίαν καὶ φιλίαν, ὥς δυνατόν εὐάριστον εἶναι πρὸς πλῆθος ἀνθρώπων, παρ' ὃ καὶ ἐπαφρόδιτον εἶναι καὶ ἐπίχαριν καὶ πιθανόν, ἔτι δὲ αἰμύλον καὶ εὖστοχον καὶ εὐκαιρον καὶ ἀγγίχουν καὶ ἀφελῇ καὶ ἀπερίεργον καὶ ἀπλοῦν καὶ ἄπλαστον· τὸν δὲ φάυλον ἔνοχον πᾶσι τοῖς ἐναντίοις. Τὸ δ' εἰρωνεύεσθαι φάυλων εἶναι φασιν, οὐδὲνα γὰρ ἐλεύθερον καὶ σπονδαῖον εἰρω- 5 νέεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ σαρκάζειν, ὃ ἐστὶν εἰρωνεύεσθαι μετ' ἐπισυρμού- τινος. Ἐν μόνοις τε τοῖς σοφοῖς ἀπολείπουσι φιλίαν, ἐπεὶ ἐν μόνοις τού- τοις ὁμόνοια γίνεται περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον· τὴν δ' ὁμόνοίαν εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην. Φιλίαν γὰρ ἀληθινήν καὶ μὴ ψευδώνυμον ἀδύνατον χωρὶς πίστεως καὶ βεβαιότητος ὑπάρχειν· ἐν δὲ τοῖς φάυλοις, ἀπίστοις καὶ 10 ἀβεβαίοις οὐσι καὶ δόγματα πολεμικὰ κεκτημένοις, οὐκ εἶναι φιλίαν, ἐτέρας δὲ τινὰς ἐπιπλοκάς καὶ συνδέσεις ἔξωθεν ἀνάγκαις καὶ δόξαις κατεχομένας γίνεσθαι. Φασὶ δὲ καὶ τὸ ἀγαπᾶν καὶ τὸ ἀσπάζεσθαι καὶ τὸ φιλεῖν μόνων εἶναι σπονδαίων.

631 Diog. Laërt. VII 124. λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις 15 τοῖς σπονδαίοις εἶναι διὰ τὴν ὁμοιότητα. φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χωρμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὥς ἑαυτοῖς. δι' αὐτόν τε αἰρετὸν τὸν φίλον ἀποφαίνονται καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. ἐν τε τοῖς φάυλοις μὴ εἶναι φιλίαν μηδένα τε τῶν φάυλων φίλον ἔχειν.

632 Stobaeus ecl. II 115, 10 W. Εἶναι δὲ καὶ πρᾶον, τῆς πρᾶότη- 20 τος οὐσης ἔξεως καθ' ἣν πρᾶως ἔχουσι πρὸς τὸ ποιεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα ἐν πᾶσι καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι εἰς ὀργὴν ἐν μηδενί. Καὶ ἡσύχιον δὲ καὶ κόσμιον εἶναι, τῆς κοσμιότητος οὐσης ἐπιστήμης κινήσεων πρεπουσῶν, ἡσυχί- τητος δὲ εὐταξίας περὶ τὰς κατὰ φύσιν κινήσεις καὶ μόνας ψυχῆς καὶ σώ- 25 ματος, τῶν ἐναντίων τούτοις ἐπὶ πάντων φάυλων γιγνομένων.

633 Seneca ep. 81, 8. non omnes grati sciunt debere beneficium — uni sapienti notum est, quanti res quaeque taxanda sit: nam ille, de quo loquebar modo, stultus, etiamsi bonae voluntatis est, aut minus quam debet aut tempore aut quo non debet loco reddit.

ibid. 10. Sapiens omnia examinabit secum: quantum acceperit, a 30 quo, quando, ubi, quemadmodum. itaque negamus quemquam scire gratiam referre nisi sapientem: non magis quam beneficium dare quisquam scit nisi sapiens.

ibid. 12. solus sapiens scit amare. solus sapiens amicus est. — quod dicimus: fidem nisi in sapiente non esse. 35

634 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 74 (p. 303 Aucher). Studiosus sapientiae cum nullo ex vanis ac vacuis [rebus], quamvis ex natura cognatus sit illis, cohabitatur vel conversatur, sed longius ab illis est se- iunctus consilio; ita ut non navigationis socius nec comes in via nec concivis nec vitae consors neque coaemulator dicitur pro- 40 prie sapiens cum insipiente, eo quod principalis dux non concordat vel convenit in mente unius alteriusque.

635 Cicero de nat. deor. I 121. Quanto Stoici melius —. Censent autem sapientes sapientibus etiam ignotis esse amicos. Nihil

1 ὥς Meineke, καὶ libri. 16 αὐτοῖς, οἷς in litura P³. 19 μηδενί τε (om. P) τῶν φάυλων φιλονικεῖν BP. 24 μόνας libri, corr. Canter. 25 ἐπὶ πάντων φάυλων Meineke, περὶ πάντων φάυλων F, περὶ πάντα φάυλων P, περὶ πάντα φάυλων Heeren.

est enim virtute amabilius; quam qui adeptus erit, ubicumque erit gentium, a nobis diligetur.

636 Philo de sacrif. Abel et Cain § 121 Vol. I p. 251,3 Wendl. μήποτε δὲ καὶ δόγμα εἰσηγεῖται σφόδρα ἀναγκαῖον, ὅτι πᾶς σοφὸς λύτρον ἔστι τοῦ φαύλου, μηδ' ἂν πρὸς ὀλίγον χρόνον ἐξαρκέσαντος, εἰ μὴ ἑλθῶ καὶ προμηθεὶα χρώμενος ἐκεῖνος προὐνόει τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, καθάπερ ἰατρὸς τοῦ νοσοῦντος ἀντιτεταγμένος τοῖς ἀρρώστέμασι καὶ προότερα κατασκευάων αὐτὰ ἢ συνόλως ἀναιρῶν, εἰ μὴ που μετὰ φορᾶς ἀνεπισχετόν βιάσμενα καὶ τὴν τῆς θεραπείας ὑπερβάλλοι φροντίδα.

10 p. 251,15 § 123. πειρᾶσθαι μέντοι δεῖ καὶ τοὺς πάντως ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς διαφθαρσομένους κακίας ὥς οἶόν τε διασῶζειν, μιμουμένους τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἰατρῶν, οἱ γὰρ ὁρῶσιν ἀδύνατον τοῖς κάμνουσι τὸ σῶζεσθαι, προσφέρουσι τὴν θεραπείαν ὅμως ἄσμενοι, τοῦ μὴ τῇ παρ' αὐτοὺς ὀλιγορῖα δοκεῖν συμβῆναι τι τῶν παρὰ γνώμην. Εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ὅσον ὑγείας 15 σπέρμα ἐμφαίνοντο, τοῦτο ὥσπερ ἐμπύρευμα πάσαις ἐπιμελείαις ζωπυρητέον· ἐλπίς γὰρ μηχανθέντος καὶ συναυξηθέντος ἀμείνου καὶ ἀπταιστοτέρῳ χρησασθαι τῷ βίῳ. Sequentibus commoda depingit ex sapientis persona in patriam eius redundantia.

§ 9. Sapiens austerus etc.

20 637 Diog. Laërt. VII 117. καὶ αὐστηροὺς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μῆτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν μῆτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνῳ, ὃ πρὸς μὲν φαρμακοποιεῖται χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνν.

25 638 Stobaeus ecl. II 114,22 W. Αὐστηρόν τε λέγεσθαι τὸν σπονδαῖον καθ' ὅσον οὔτε προσφέρει τινὲ οὔτε προσέεται τὸν πρὸς χάριν λόγον. Κυννεῖν τε τὸν σοφὸν λέγουσιν, ἴσον (ὄν) τῷ ἐπιμένειν τῷ κυνισμῷ, οὐ μὴν σοφὸν ὄντα ἐνάρεσθαι τοῦ κυνισμοῦ.

639 Clemens Al. Strom. VII 7 p. 858 Pott. αὐστηρὸς οὗτος ἡμῖν, 30 αὐστηρὸς οὐκ εἰς τὸ ἀδιάφορον μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀπειραστον. οὐδαμῇ γὰρ ἐνδόσιμον οὐδὲ ἀλώσιμον ἡδονὴν τε καὶ λύπην τὴν ψυχὴν παρίστησιν· δικαστής, ἐὰν ὁ λόγος καλῇ, ἀκλινὴς γενόμενος, μηδ' ὀτιοῦν τοῖς πάθεσι χαριζόμενος, ἀμεταστάτῳ (ποδὶ) ἢ πέφυκε [τὸ] δίκαιον πορεύεσθαι βαδίζων. p. 859. τὸ ἀναπόβλητον τῆς ἀρετῆς.

35 640 Stobaeus eclog. II 7 p. 95,24 W. Φασὶ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν (μηδενὶ τὸν νοῦν ἔχοντα· τοῦ γὰρ αὐτοῦ συγγνώμην τε ἔχειν) καὶ νομίζειν τὸν ἡμαρτηκότα μὴ παρ' αὐτὸν ἡμαρτηκέναι, πάντων ἡμαρτανόντων παρὰ τὴν ἰδίαν κακίαν· διὸ καὶ δεόντως λέγεσθαι τὸ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν τοῖς ἡμαρτάνουσιν. Οὐκ ἐπιεικὴ δὲ φασιν εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, 40 τὸν γὰρ ἐπιεικὴ παραιτητικὸν εἶναι τῆς κατ' ἀξίαν κολάσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἐπιεικὴ τε εἶναι καὶ ὑπολαμβάνειν τὰς ἐκ τοῦ νόμου τεταγμένας κο-

16 συναυξηθέντος Pap. UF, ἀύξηθέντος ceteri. 22 τῷ μῆτε—παρ' ἄλλον addidit B². || προσδέχεσθαι (ροσδ in litura) P³, fuit παρέχεσθαι. 23 φαρμακοποιεῖται P. 27 ὄν add. Valekenaar. 28 ἐνάρεσθαι Wachsm., ἐνάρεσθαι libri. 33 addidi ex conii. || τὸ deleui. 36 add. ex eiusd. Florileg. XLVI 50.

λάσεις τοῖς ἀδικοῦσι σκληροτέρας εἶναι καὶ τὸ ἡγεῖσθαι παρὰ τὴν ἀξίαν ἀπο-
νέμειν τὰς κολάσεις τὸν νομοθέτην.

641 Diog. Laërt. VII 123. ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι συγγνώμην τε
ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παρίεναι τὰς ἐπιβαλλούσας ἐκ τοῦ νόμου κολάσεις (ἐπεὶ
τό γε εἴκειν καὶ ὁ ἔλεος αὐτῇ τε ἢ ἐπιείκεια οὐδεμία ἐστὶ ψυχῆς πρὸς κο- 5
λάσεις προσποιουμένη χρηστότητα) μηδὲ οἶσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι.

642 Diog. Laërt. VII 123. ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν
τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον χαρώνεια καὶ ἀμπώτιδας καὶ πηγὰς θερμῶν
ὕδατων καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα.

643 Stobaeus eclog. II 7, p. 109, 5. Οὐχ οἷον δὲ μεθυσθήσεσθαι 10
τὸν νοῦν ἔχοντα· τὴν γὰρ μέθην ἀμαρτητικὸν περιέχειν, λήρησιν εἶναι
(γὰρ) παρὰ τὸν οἶνον, ἐν μηδενὶ δὲ τὸν σπονδαῖον ἀμαρτάνειν, δι' ὃ πάντα
κατ' ἀρετὴν ποιεῖν καὶ τὸν ἀπὸ ταύτης ὀρθὸν λόγον.

644 Diog. Laërt. VII 118. καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθή-
σεσθαι δέ (scil. τὸν σπονδαῖον), ἔτι δὲ οὐδὲ μανήσεσθαι· προσπεσεῖσθαι 15
μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ
τὸν τῶν αἰρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν.

645 Cicero de finibus III 68. Cynicorum autem rationem at-
que vitam alii cadere in sapientem dicunt, si qui eius modi forte casus
inciderit, ut id faciendum sit, alii nullo modo. 20

646 Diog. Laërt. VII 117. ἄτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ
ἔχειν πρὸς τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ
τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὅς ἐστι φάυλος.

647 Diog. Laërt. VII 118. ἀκιβδήλους τοὺς σπονδαίους φυλακτι-
κούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς 25
τῶν φαντασιῶν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης.
(καὶ) ἀπλάστους· περιηρημέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα καὶ τῷ
εἶδει.

648 Stobaeus ecl. II 116, 1 W. οὐδ' ἀναβάλλεσθαι δέ ποτε τὸν
σπονδαῖον οὐδέν, εἶναι γὰρ τὴν ἀναβολὴν ὑπερθεσιν ἐνεργείας δι' ὅκνον· 30
ὑπερτίθεσθαι δέ τινα μόνον, ἀνεγκλήτου τῆς ὑπερθέσεως οὔσης. ἐπὶ
γὰρ τοῦ ἀναβάλλεσθαι τὸν Ἡσίοδον ταῦτ' εἰρηκέναι·

(Op. et D. 410) μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἔννηφι
καὶ

(ibid. 413) αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτρησι παλαίει· 35
τῆς [δ'] ἀναβολῆς ἔκπτωσιν τινα τῶν προσηγόντων ἔργων ἐμποιούσης.

649 Diog. Laërt. VII 118. ἀπράγμονάς τε εἶναι (scil. τοὺς σπου-
δαίους)· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθήκον.

4 ἐπὶ B. 5 εἴκειν] εἶναι B. || latet substantivum femininum, velut ἀδυναμία; nam οὐδένεα non aptum videtur. 7 τε B. 8 ἀμπώτις P (is in li-
tura). 10 οἷον τε libri, corr. Usener. 12 add. Usener. || διὰ τὸ Wachsm.
in adn. quod rectum puto. 14 μεθύσεσθαι P, corr. P². 16 ἀλλοκότους BP.
22 τε om. B. || τὸ post καὶ om. B. || ἄλλας B. 25 τοὺς P, B deest usque
ad τῆς τὰ. || αὐτοῦς] τι περὶ αὐτῶν P. 26 ἀποκρύπτουσι B. 27 καὶ ἀπλά-
στους scripsi, ἀπλάστως BP. 31 ἐπὶ cod. Aug., ἐπεὶ FP. 33 τε ἔννηφι F τ'
ἔννηφι P. 36 δ' del. Meineke.

§ 10. Sapientem amaturum esse.

Cf. n. 716 sq.

650 Stobaeus ecl. II 115,1 W. Τὸν δὲ ἔρωτά φασιν ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον νέων ὥραίων· δι' ὃ καὶ ἐρωτικὸν εἶ-
5 ναι τὸν σοφὸν καὶ ἐρασθήσεσθαι τῶν ἀξιεράστων, εὐγενῶν ὄντων καὶ εὐφυνῶν.

651 Cicero de finibus III 68. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur.

652 Cicero Tusc. disp. IV 72. Stoici vero et sapientem ama-
10 turum esse dicunt et amorem ipsum conatum amicitiae faciendae ex pulchritudinis specie.

653 Cicero Tusculan. disput. IV 33, 70. Ad magistros virtutis, philosophos veniamus: qui amorem negant stupri esse, et in eo litigant cum Epicuro, non multum, ut opinio mea fert, mentiente. Quis est enim iste
15 amor amicitiae? etc.

§ 11. Sapiens artes callet.

654 Stobaeus ecl. II 67,13 W. μόνον δὲ φασὶ τὸν σοφὸν καὶ μάντιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ ποιητὴν καὶ ῥήτορα καὶ διαλεκτικὸν καὶ κριτικόν, οὐ πάντα δέ, διὰ τὸ προσδεῖσθαι ἔτι τινὰ τούτων καὶ θεωρη-
20 μάτων τινῶν ἀναλήψεως. εἶναι δὲ τὴν μαντικὴν φασὶν ἐπιστήμην θεωρητικὴν σημείων τῶν ἀπὸ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον συντεινόντων· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἶδη τῆς μαντικῆς.

655 Plutarchus de tranq. animi cp. 12 p. 472a. ἀλλ' ἔνιοι τοὺς μὲν Στωϊκοὺς οἴονται παῖζειν, ὅταν ἀκούσωσι τὸν σοφὸν παρ' αὐτοῖς μὴ μόνον
25 φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρειον, ἀλλὰ καὶ ῥήτορα καὶ ποιητὴν καὶ στρατηγὸν καὶ πλούσιον καὶ βασιλέα προσαγορευόμενον etc.

656 Stobaeus ecl. II 109,1 W. Λέγουσι δὲ καὶ ἄριστον αὐτοῦ ἱατρὸν εἶναι τὸν σπουδαῖον ἄνδρα· ἐπιμελῇ γὰρ ὄντα τῆς ἰδίας φύ-
σεως παρατηρητὴν ὑπάρχειν καὶ τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐπιστήμονα συμφερόντων.

§ 12. Insapientes insanos esse et impios.

657 Sextus Emp. adv. math. VII 432. Ἄλλως τε, εἰ πᾶσα φαῦλον κατ' αὐτοὺς ὑπόληψις ἄγνοιά ἐστι καὶ μόνος ὁ σοφὸς ἀληθεύει καὶ ἐπιστήμην ἔχει τάληθοῦς βεβαίαν, ἀκολουθεῖ μέχρι δεῦρο ἀνευρέτον καθεστῶ-
35 τος τοῦ σοφοῦ κατ' ἀνάγκην καὶ τάληθές ἀνευρέτον εἶναι, διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα ἀκατάληπτα τυγχάνειν, ἐπεὶ περ φαῦλοι πάντες ὄντες οὐκ ἔχομεν βε-
βαίαν τῶν ὄντων κατάληψιν. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἀπολείπεται, τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς σκέψεως λεγόμενα παρὰ μέρους καὶ ὑπὸ

3 ἔρωτα Canter, ἐρῶντα libri. 5 ἐρασθήσεται libri, corr. Canter.
19 ἔτι Meineke, εἰ libri. 20 ἀναλήψεως Heeren, ἀναλήψεων libri. || θεωρητι-
κὴν Wachsm., θεωρηματικὴν libri.

τῶν σκεπτικῶν πρὸς ἐκείνους λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ τοῖς φαύλοις κατ' αὐτοὺς ἐγκαταριθμοῦνται Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρύσιππος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, πᾶς δὲ φαῦλος ἀγνοῖα κρατεῖται, πάντως ἡγνότες Ζήνων πότερον ἐν κόσμῳ περιέχεται ἢ αὐτὸς τὸν κόσμον περιέσχηκεν καὶ πότερον ἀνὴρ ἐστὶν ἢ γυνή, καὶ οὐκ ἡπίστατο Κλεάνθης εἴτε ἄνθρωπός ἐστιν εἴτε 5 τι θηρίον Τυφῶνος πολυπλοκώτερον. καὶ μὴν ἢ ἐγίνωσκε τὸ δόγμα τοῦτο Χρύσιππος στωϊκὸν ὄν, φημί δὴ τὸ „πάντα ἀγνοεῖ ὁ φαῦλος“ ἢ οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἡπίστατο. καὶ εἰ μὲν ἡπίστατο, ψεῦδος τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον· αὐτὸ γὰρ τοῦτο φαῦλος ὢν ἐγίνωσκεν ὁ Χρύσιππος, τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον. εἰ δ' οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἥδει τὸ ὅτι πάντα ἀγνοεῖ, πῶς 10 περὶ πολλῶν δογματίζει, τιθεὶς τὸ εἶναι κόσμον καὶ προνοῖα τοῦτον διοικεῖσθαι καὶ διόλου τρεπτὴν εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ ἄλλα παμπληθῆ; πάρεστι δὲ εἰ τιτι φῖλον ἐστὶ, καὶ τὰς ἄλλας ἀπορίας τὸν ἀντερωτῶντα, ὥς ἔθος ἔχουσιν αὐτοὶ τοῖς σκεπτικοῖς, προσάγειν.

658 Alexander Aphrod. de fato cp. 28 p. 199, 7 Bruns. οἱ δὲ φάσ- 15 κοντες ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς εἶναι τε καὶ γίνεσθαι τοιούτους (scil. ἀγαθοὺς ἢ κακοὺς), καὶ μὴ καταλιπόντες ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα πράττειν τε καὶ μὴ, δι' ὧν ἂν τοιοῦτοι γενοίμεθα — πῶς οὐχ ὁμολογήσουσιν κακίστον γε- γονέναι τῶν ζῶων ἀπάντων ὑπὸ τῆς φύσεως τὸν ἄνθρωπον, δι' ὧν φασὶν 20 πάντα τὰλλα γενέσθαι, ὥς συντελέσονται πρὸς τὴν τούτου σωτηρίαν; εἰ γὰρ 20 ἢ μὲν ἀρετὴ τε καὶ ἡ κακία μόναι κατ' αὐτοὺς ἢ μὲν ἀγαθόν, ἢ δὲ κακόν, καὶ οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἐπιδεκτικόν, τῶν δὲ ἀν- θρώπων οἱ πλείστοι κακοί, μᾶλλον δὲ ἀγαθοὶ μὲν εἰς ἢ δευτέρος ὑπ' αὐτῶν γεγονέναι μυθεύεται, ὥσπερ τι παράδοξον ζῶον καὶ παρὰ φύσιν σπανιώτερον τοῦ φοίνικος τοῦ παρ' Αἰθιοπῶν, οἱ δὲ πάντες κακοὶ καὶ ἐπίσης ἄλ- 25 λήλοις τοιοῦτοι, ὥς μηδὲν διαφέρειν ἄλλον ἄλλον, μαίνεσθαι δὲ ὁμοίως πάντας ὅσοι μὴ σοφοί, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατον ζῶον ἀπάντων ὁ ἄνθρωπος εἴη, ἔχων τὴν τε κακίαν καὶ τὸ μαίνεσθαι σύμφυτα αὐτῷ καὶ συγκεκληρωμένα;

659 Seneca de beneficiis IV 27. Timidus dicitur aliquis, quia stul- 30 tus est: et hoc malos sequitur, quos indiscreta et universa vitia circumstant; dicitur timidus proprie natura etiam ad inanes sonos pavidus. Stultus omnia vitia habet, sed non in omnia natura pronus est: alius in avaritiam, alius in luxuriam, alius in petulantiam inclinatur. Itaque er- rant illi, qui interrogant Stoicos: quid ergo? Achilles timidus est? — 35 Non hoc dicimus, sic omnia vitia esse in omnibus, quomodo in quibusdam singula eminent, sed malum ac stultum nullo vitio vacare. ne audacem quidem timoris absolvimus, ne prodigum quidem avaritia liberamus.

660 Stobaeus ecl. II 68, 8 W. Ὅμοιος δὲ μὴδ' ὁσίους εἶναι φασὶ 40 τοὺς φαύλους. Τὴν γὰρ ὁσιότητα ὑπογράφεσθαι δικαιοσύνην πρὸς θεοὺς· τοὺς δὲ φαύλους παρεκβαίνειν πολλὰ τῶν πρὸς θεοὺς δικαίων, παρ' ὃ καὶ ἀνοσίους εἶναι καὶ ἀκαθάρους καὶ ἀνάγνους καὶ μιαιφόνους καὶ ἀνεορτάστους.

Τὸ γὰρ ἐορτάζειν ἀστέλιον φασὶν εἶναι, τῆς ἐορτῆς οὕσης χρόνου τινὸς ἐν ᾧ χρὴ περὶ τὸ θεῖον γίνεσθαι τιμῆς χάριν καὶ καθηκούσης ἐπισημασίας, 45

14 αὐτοὶ scripsi pro αὐτοῖς.

20 συντελέσονται H, συντελέσαντα V.

42 τῶν—δικαίων Meineke, τῷ δικαίῳ libri.

ὅθεν καὶ τὸν ἐορτάζοντα συγκαθεικέναι δεῖ μετ' εὐσεβείας εἰς τὴν τοιαύτην τάξιν.

661 Stobaeus eclog. II 7 p. 105 W. Ἀρέσκει δὲ καὶ πᾶν ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι. Τὸ γὰρ παρὰ τὴν βούλησιν τι πράττεσθαι τοῦ θεοῦ ἀσεβείας εἶναι τεκμήριον. Τῶν γὰρ θεῶν οἰκειουμένων μὲν τῇ ἀρετῇ καὶ τοῖς ταύτης ἔργοις, ἁλλοτριουμένων δὲ τῇ κακίᾳ καὶ τοῖς ἀπὸ ταύτης συντελουμένοις, τοῦ δ' ἁμαρτήματος ὄντος ἐνεργήματος κατὰ κακίαν, καταφαίνεται πᾶν ἀμάρτημα ἀπαρεστὸν θεοῖς ὑπάρχον (τοῦτο δ' ἐστὶν ἀσέβημα). [καὶ] καθ' ἕκαστον γὰρ ἀμάρτημα ὁ φανὺλος ἀπαρεστὸν τι ποιεῖ θεοῖς. —
 10 Ἐτι δὲ ἐπεὶ πᾶς φανὺλος ὅσα ποιεῖ κατὰ κακίαν ποιεῖ, καθάπερ ὁ σπονδαῖος κατ' ἀρετὴν, καὶ ὁ μίαν ἔχων κακίαν πάσας ἔχει, ἐν δὴ ταύταις ὁρᾶσθαι καὶ τὴν ἀσέβειαν, οὐ τὴν τεταγμένην κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν τῇ εὐσεβείᾳ ἐναντίαν ἔξιν. Τὸ δὲ κατὰ ἀσέβειαν πεπραγμένον ἀσέβημα εἶναι, πᾶν <ἄρ> ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι.

15 Ἐτι δ' ἀρέσκει αὐτοῖς καὶ πάντ' εἶναι τὸν ἄφρονα θεοῖς ἐχθρόν. τὴν γὰρ ἐχθρὰν ἀσυμφωνίαν εἶναι <περὶ> τῶν κατὰ τὸν βίον καὶ διχόνοιαν, ὥσπερ καὶ τὴν φιλίαν συμφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν. Διαφανοῦσι δ' οἱ φανῶλοι πρὸς τοὺς θεοὺς περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον, διόπερ πᾶς ἄφρων θεοῖς ἐχθρὸς ἐστίν. Ἐτι εἰ πάντες τοὺς ἐναντίους αὐτοῖς ἐχθροὺς εἶναι νομίζουσι, τῷ δὲ
 20 σπονδαῖφ ὁ φανὺλός ἐστιν ἐναντίος καὶ σπονδαῖός ἐστιν ὁ θεός, ὁ φανὺλος θεοῖς ἐστίν ἐχθρός.

662 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 31 p. 1048e. Καὶ μὴν οὐθ' αὐτὸν ὁ Χρύσιππος ἀποφαίνει σπονδαῖον οὔτε τινὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων, τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονοῦσιν ἢ ταῦτα
 25 ἅπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνειν, ἀνοσίους εἶναι, παρὰ νόμους, ἐπ' ἄκρον ἤκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης.

663 Stobaeus ecl. II 68, 18 W. Ἐτι δὲ λέγουσι πάντα φανῶλον μαίνεσθαι, ἄγνοιαν ἔχοντα αὐτοῦ καὶ τῶν καθ' αὐτόν, ὅπερ ἐστὶ μανία. Τὴν δ' ἄγνοιαν εἶναι ἐναντίαν κακίαν τῇ φρονήσει· ταύτην δὲ πρὸς τί πως
 30 ἔχουσιν ἀκαταστάτους καὶ πτωιώδεις παρεχόμενην τὰς ὁρμὰς μανίαν εἶναι· διὸ καὶ ὑπογράφουσι τὴν μανίαν οὕτως· ἄγνοιαν πτωιώδη.

664 Diog. Laërt. VIII 124. πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι· οὐ γὰρ εἶναι φρονίμους, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσιν τῇ ἀφροσύνῃ μανίαν πάντα πράττειν.

35 665 Cicero Tusc. disp. IV 54. Quid? Stoici, qui omnes insipientes insanos esse dicunt, nonne ista colligunt? Remove perturbationes maximeque iracundiam, iam videbuntur monstra dicere. Nunc autem ita disserunt, sic se dicere omnes stultos insanire, ut male olere omne caenum. At non semper. Commove, senties. Sic iracundus non semper iratus est;
 40 lacesse, iam videbis furem.

666 Porphyrius ad Hor. Serm. II 3, 32. Quia Stoici omnes homines insanos et stultos esse dicunt, excepto sapiente (cf. ad v. 187:

9 καὶ del. Wachsmuth. || γὰρ suspectum. 11 δὴ scripsi, δὲ libri
 13 ἄρ' W. dubitanter in adn. 16 περὶ add. Meineke. 19 ἔτι εἰ Heine, trad. ἐπεὶ.
 27 ἔτι Canter, ἐπεὶ libri. 28 αὐτὸν Canter, αὐτὸ libri. 29 φρονήσει Usener, σωφροσύνη libri. 30 πτωιώδεις Canter, πτωιώδεις libri. 31 πτωιώδη libri.

Dogma autem Stoicorum quoddam πραγματικὸν vocatur, quo continetur, omnes homines insanos esse).

667 Athenaeus Deipnosoph. XI p. 464d. τὴν δὲ μανίαν τοὺς πολλοὺς φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείας τοῖς πλείστοις προσάπτεσθαι. καλεῖσθαι 5 γοῦν τὴν μὲν γυναικομανίαν, τὴν δὲ ὀρνυγομανίαν. τινὲς δὲ καὶ δοξομανεῖς καλοῦσι τοὺς φιλοδόξους, καθάπερ τοὺς φιλογύνας γυναικομανεῖς καὶ τοὺς φιλόρνιδας ὀρνυθομανεῖς, τὸ αὐτὸ σημαίνοντων τῶν ὀνομάτων τούτων. ὥστε καὶ τὰ λοιπὰ μὴ ἀλλοτρίως καλεῖσθαι τὸν τρόπον τούτου. καὶ γὰρ ὁ φίλος καὶ ὁ ὀψοφάγος οἶον 10 ὀψομανὴς ἐστὶ, καὶ ὁ φίλινος οἰνομανὴς, καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὁμοίων, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς μανίας κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὥς ἀμαρτάνουσι μανικῶς καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλείον ἀπαρτωμένοις.

668 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 (cf. de comm. not. ep. 33 p. 1076b). Καὶ μὴν οὐθ' αὐτὸν ὁ Χρύσιππος ἀποφαίνει σπονδαῖον 15 οὔτε τινὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων. Τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονοῦσιν, ἢ ταῦτα ἔπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνειν, ἀνοσίλους εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἵκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης [εἶτα προνοία θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς οὕτως ἀθλῶς πράττοντας addit Plutarchus]. paullo infra: si dei no- 20 bis nocere vellent, οὐκ ἂν δύναιτο διαθεῖναι χεῖρον ἢ νῦν ἔχομεν, ὥς Χρύσιππος ἀποφαίνει, μήτε κακίας ὑπερβολὴν ἀπολείπειν μήτε κακοδαιμονίας τὸν βίον· ὥστ' εἰ λάβοι φωνήν, εἰπεῖν ἂν αὐτὸν τὰ τοῦ Ἡρακλέους (Eur. Herc. 1245)

Γέμω κακῶν δὴ κούκέτ' ἔσθ' ὅπου τεθῇ.

25

Τίνας οὐκ ἂν τις εὖροι μαχομένας μᾶλλον ἀλλήλαις ἀποφάσεις τῆς περὶ θεῶν Χρυσίππου καὶ τῆς περὶ ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ὥς ἐνὶ βέλ- 30 τιστα προνοεῖν, τοὺς δὲ ὥς ἐνὶ χεῖριστα πράττειν λέγοντος;

Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1062f. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν πάντας ἐπίσης κακοὺς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους 30 καὶ ἄφρονες τοὺς μὴ σοφοὺς ἀποφαίνοντες etc.

Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264b. πῶς οὖν οὐδένα φῆς ἀνθρώπον, ὃς οὐχὶ μαίνεσθαι σοὶ δοκεῖ κατ' ἴσον Ὀρέστη τε καὶ Ἀλκμαίῳ, πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἔνα δὲ ἢ δύο μόνους φῆς σοφοὺς γεγονέναι, τοὺς δὲ ἄλλους δι' ἀφροσύνην ἐπίσης τοῖς προειρημένοις 35 μεμνημένοι;

ibidem c. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ σὺ φῆς σοφὸν εἶναι σεαντόν etc.

669 Porphyrio ad Hor. ep. I 1, 82. Utraque haec a Stoicis dicuntur in insaniam vulgi: primum quod inter se dissideant, deinde quod a semet 40 ipsis mutant subinde proposita.

670 Philo de posteritate Caini § 75 Vol. II p. 16, 22 Wendl. πᾶν

ὅ, τι ἂν ἑαυτῷ λαμβάνῃ φαῦλος, πάντως ἐστὶν ἐπιληπτον, ἅτε γνώμη δυσκαθάρτῳ μαινώμενον. καὶ γὰρ ἔμπαλιν αἱ τῶν σπονδαίων ἐνούσιοι πράξεις ἐπαινεταὶ πᾶσαι.

§ 13. Insiptentes esse infelicissimos.

5 671 Philo Leg. Alleg. III § 247 Vol. I p. 168, 5 Wendl. Ἐπωδύνως γὰρ ὁ φαῦλος πάντα τὸν βίον χρῆται τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ, μηδὲν ἔχων χαρᾶς αἴτιον, ὃ πέφυκε γεννᾶν δικαιοσύνη καὶ φρόνησις καὶ αἱ σύνθρονοι ταύτης ἄρεται.

672 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 25 p. 1046b. (ἐν πρώτῳ
10 περὶ τῶν Κατορθωμάτων) Τὴν ἐπικαιρεκαλίαν ὅπου μὲν ἀνύπαρκτον εἶναι φησιν· ἐπεὶ τῶν μὲν ἀστέων οὐδεὶς ἐπ' ἄλλοις κακοῖς χαίρει, (τῶν δὲ φαύλων οὐδεὶς χαίρει) τὸ παρὰ πάντας.

p. 1046c. ἦν (sc. τὴν ἐπικαιρεκαλίαν) ἐν ἑτέροις ἀνύπαρκτον εἶναι φησιν, ὥσπερ τὴν μισοπονηρίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

15 Plutarchus de comm. not. cp. 21 p. 1068d. „ἀλλ' οὐκ ὠφελοῦνται (scil. οἱ φαῦλοι) τούτων τυγχάνοντες, οὐδ' εὖ πάσχουσιν, οὐδ' εὐεργέτας ἔχουσιν, οὐδ' εὐεργετῶν ἀμελοῦσιν.“ Οὐ τοίνυν οὐδ' ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι· καὶ μὴν οὐδὲ οἱ νοῦν ἔχοντες. Ἀνύπαρκτον οὖν ἐστὶ τὸ ἀχάριστον· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποστεροῦσι χάριν λαμβάνοντες, οἱ δὲ λαμβάνειν χάριν οὐ πεφύκασι. Ὅρα δὴ, τί πρὸς ταῦτα
20 λέγουσιν ὅτι „ἡ χάρις εἰς τὰ μέσα διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφελεῖν καὶ ὠφελείσθαι κοφῶν ἐστὶ, χάριτος δὲ καὶ οἱ φαῦλοι τυγχάνουσιν.“ Cf. Seneca de beneficiis V 12, 3.

673 Clemens Al. Strom. VI 17 p. 822 Pott. διόπερ κοινὰ μὲν τῶν
25 ἀγαθῶν [μέν] ἐστὶν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων πολλὰ τῶν προτερημάτων, γίνεταί δ' ὅμως ὠφέλιμα μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς τε καὶ σπονδαίοις.

674 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 12 p. 1038a. „Τοῖς φαύλοις οὐδὲν εἶναι χρήσιμον“ ὁ Χρύσιππος φησιν „οὐδ' ἔχειν
30 χρείαν τὸν φαῦλον οὐδενὸς οὐδὲ δεῖσθαι.“ Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Κατορθωμάτων, αὐθις λέγει „καὶ τὴν εὐχρηστίαν καὶ τὴν χάριν εἰς τὰ μέσα διατείνειν“ ὧν οὐδὲν ἐστὶ χρήσιμον κατ' αὐτούς. Καὶ μὴν οὐδ' οἰκεῖον οὐδ' ἀρμόδιον οὐδὲν εἶναι τῷ
35 φαύλῳ φησὶν ἐν τούτοις·

„Κατὰ ταῦτα δὲ τῷ μὲν ἀστείῳ ἀλλότριον οὐδέν, τῷ δὲ
35 φαύλῳ οἰκείον οὐδέν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακόν ἐστὶν αὐτῶν.“

Plutarchus de comm. not. cp. 20 p. 1068a. γράφων ἐν τοῖς περὶ

12 τῶν—χαίρει suppl. Mez. 25 seclusi μὲν posterius, Hoeschelius prius.
30 εὐχρηστίαν libri εὐχαριστίαν Stephanus. 35 verba corrupta; fortasse: τῷ
μὲν ἀγαθόν, τῷ δὲ κακόν ἐστὶν οὐδέν.

Κατορθωμάτων, ὡς „ὁ φαῦλος οὐδενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει χρεῖαν· οὐδὲν ἐστὶν αὐτῷ χρήσιμον, οὐδὲν οἰκεῖον, οὐδὲν ἀρμόττον.“ (ἡ κακία μεθ' ἧς οὐδὲ ὕγεια χρήσιμον, οὐδὲ πλῆθος χρημάτων, οὐδὲ προκοπή).

ibid. c. Nunī dē tīs ὁ ἱλιγγος οὗτος, τὸν μὲν ἀνευδεᾶ δεῖσθαι ὡν ἔχει ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεᾶ μὲν εἶναι πολλῶν, δεῖσθαι δὲ μηδενός; τοῦτ' ἔστιν ὅτι λέγει Χρύσιππος, ὡς „οὐ δέονται μὲν, ἐνδέονται δὲ οἱ φαῦλοι.“

Seneca ep. 9, 14. *Volo tibi Chrysippi quoque distinctionem indicare. ait: „sapientem nulla re egere et tamen multis illi rebus opus esse. contra stulto nulla re opus est, nulla enim re uti scit, sed omnibus eget.“*

675 Schol. in Hom. Iliad. Ω 536. ὁ ἄλβω· δύναται τῇ φρονήσει, εἶγε καὶ ἀνολβός παρὰ Στωϊκοῖς ὁ ἀπαίδευτος.

676 Philo Leg. Alleg. III § 201 Vol. I p. 157, 25 Wendl. ὥσπερ γὰρ ἑτέρως τύπτεται ὁ ἀθλητὴς καὶ ὁ δοῦλος· ὁ μὲν καθ' ὑπόπτωσιν ἐνδοὺς πρὸς τὰς αἰτίας καὶ ὑπείκων, ὁ δ' ἀθλητὴς ἀντέχων καὶ ἀντιστατῶν καὶ τὰς ἐπιφερομένας ἀποσειόμενος· καὶ κείρεις ἑτέρως μὲν ἄνθρωπον, ἑτέρως δὲ τὸ κώδιον· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ πάσχειν μόνον ἐξετάζεται· ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ ἀντιδρᾷ καὶ ὥσπερ ἀντιπέπονθε, σχηματίζων ἑαυτὸν πρὸς τὸ κεί-
20 ρεσθαι· οὕτως ὁ μὲν ἀλόγιστος ἀνδραπόδων δίλην ἑτέρω ὑπείκει καὶ ὑποπίπτει ταῖς ἀλγηδόνσιν ὡς ἀφορήτοις δεσποίναις, ἀντιβλέψαι πρὸς αὐτὰς ἀδυνατῶν — Παρὸ δὴ καὶ πλῆθος ἄπειρον διὰ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν τῶν ὀδυνηρῶν ἐπαντελεῖται. Ὁ δ' ἐπιστήμων, ἀθλητοῦ τρόπον μετὰ
25 δυνάμει καὶ βίῃ κατεργᾶται ἀντιβίαις, πρὸς τὰ ἀλγεινὰ πάντα ἀντιπνεῖ, ὡς μὴ τιτρώσκεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐξαδιαφορεῖν ἑκαστον. Καὶ μοι δοκεῖ νεανεισάμενος ἂν ἐπιφωνήσαι τὸ τραγικὸν πρὸς τὴν ἀλγηδὸν οὕτως·

(Eur. fr. 687N) Πῆμρα κἀταῖθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
Πίνουσα κελαινὸν αἷμα· πρόσθε γὰρ κάτω
Γῆς εἶσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεισ' <ἐς> αἰθέρα
Πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.

30

§ 14. Insiipientes agrestes esse et exules.

677 Stobaeus ecl. II 103, 24 W. φασὶ δὲ καὶ ἄγροικον εἶναι πάντα φαῦλον· τὴν γὰρ ἀγροικίαν ἀπειρίαν εἶναι τῶν κατὰ πόλιν ἐθῶν καὶ νόμων· ἢ πάντα φαῦλον ἔνοχον ὑπάρχειν. εἶναι δὲ καὶ ἄγριον, ἐναντιωτικὸν ὄντα
35 τῇ κατὰ νόμον διεξαγωγῇ καὶ θηριώδῃ καὶ βλαπτικῷ ἄνθρωπον. Τὸν δ' αὐτὸν τοῦτον καὶ ἀνήμερον ὑπάρχειν καὶ τυραννικόν, οὕτως διακείμενον ὥστε δεσποτικὰ ποιεῖν, ἔτι δὲ ὠμὰ καὶ βίαια καὶ παράνομα καιρῶν ἐπιλαβόμενον. Εἶναι δὲ καὶ ἀχάριστον, οὕτε πρὸς ἀνταπόδοσιν χάριτος οἰκείως ἔχοντα οὔτε

5 ἀνευδεῇ et mox ἐνδεῇ libri. 18 ἐπιφερομένας <πληγὰς> Wendl.
20 κείρασθαι libri, corr. Turn. 25 κατεργᾶς BH, κατεργᾶς AP. 26 ἐξαδια-
φορεῖν Mang., ἔξω διαφορεῖν codd. 35 ἡ libri, corr. Meineke.

πρὸς μετάδοσιν διὰ τὸ μήτε κοινῶς τι ποιεῖν μήτε φιλικῶς μήτ' ἀμελε-
τήτως.

678 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 371 Aucher). Ad haec cum agrestis sit (scil. ὁ φαῦλος), est etiam urbe carens et transfuga
5 a lege et rectae vitae gustus nescius, rebellis et contumax, nullius rei iustorum aut honorum particeps, familiaritatis, humanitatis et communitatis inimicus, vitam agens insociam.

679 Philo Leg. Alleg. III § 1 Vol. I p. 113, 3 Wendl. δόγμα εἰση-
γεῖται διδάσκον, ὅτι ὁ φαῦλος φυχᾶς ἐστίν. εἰ γὰρ πόλις οἰκία τῶν
10 σοφῶν ἢ ἀρετῇ, ταύτης ὁ μὴ δυνάμενος μετέχειν ἀπελήλათαι πόλεως, ἧς ἀδυνατεῖ μετέχειν ὁ φαῦλος. ἀπελήλათαι ἄρα καὶ πεφυγάδενται μόνος ὁ φαῦλος.

680 Philo de Gigantibus § 67 Vol. II p. 55, 5 Wendl. ὅτι — ὁ μὲν φαῦλος, ὥσπερ ἄοικος καὶ ἄπολις καὶ ἀνίδρυτος καὶ φυχᾶς οὕτως
15 καὶ αὐτόμολος, ὁ δὲ σπουδαῖος βεβαιότατος σύμμαχος.

681 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 76 (p. 304 Aucher). Secundo vero legem statuit nimis naturalem, quam nonnulli philosophorum sibi conciliarunt. Lex autem est, ut ex insipientibus nullus sit rex, quamvis terrae et maris totam vim subiugarit, sed solus sapiens et dei amans,
20 praeter partes apparatus armorumque, quibus multi proficiunt per vim violentam. Etenim sicut nauticae vel medicinae vel musicae si quis imperitus sit, pro argumento sunt ei clavus et medicaminum commixtura et tibia et lyra (nullum enim istorum usurpare potest ad usum destinatum, at nauarcho et medico ac musico dicatur omnino convenire) ita profecto,
25 siquidem ars est quaedam regium hoc munus et artifex homo virtute praeditus. Nam qui imperitus est et nescius rerum homines iuvantium, rudis atque rusticus est censendus, rex autem dicendus solus peritus gnarusque.

§ 15. Insipientes non esse verae rationis studiosos.

682 Stobaeus ecl. II 104, 10 W. Μηδὲ φιλόλογον εἶναι τὸν
30 φαῦλον μηδὲ φιλήκοον, παρὰ τὸ μηδ' ἀρχὴν παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν τῶν ὀρθῶν λόγων παραδοχὴν διὰ τὴν ὑπείκουσαν ἐκ τῆς διαστροφῆς ἀφροσύνην, παρὰ τὸ μήτε προτετράφθαι τινὰ τῶν φαύλων μήτε προτρέ-
πειν πρὸς ἀρετὴν· τὸν γὰρ προτετραμμένον ἢ προτρέποντα ἑτέρους ἔτοι-
μον εἶναι δεῖ πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, τὸν δ' ἔτοιμον ἀνεμποδίστως ἔχειν, μηδὲνα
35 <δὲ> τῶν ἀφρόνων εἶναι τοιοῦτον. Οὐ γὰρ τὸν προθύμως ἀκούοντα καὶ ὑπομνηματιζόμενον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἔτοιμον εἶναι πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐτοιμῶς ἔχοντα πρὸς τὸ τὰ διὰ τῆς φιλοσοφίας παρα-
γελλόμενα μεταφέρειν ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατ' αὐτὰ βιοῦν. Οὐδένα δὲ τῶν
40 φαύλων τοιοῦτον εἶναι, προκατειλημμένον τοῖς τῆς κακίας δόγμασιν. Εἰ γὰρ προετέτραπτό τις τῶν φαύλων, καὶ ἀπὸ τῆς κακίας ἂν ἐτέτραπτο. Οὐδεὶς δ'

1 μήτε—μήτε Meineke, μηδὲ—μηδὲ libri. || μήτ' Meineke, μηδ' libri.
10 conicio: πόλεως. <τῆς δ' ἀρετῆς> ἧς. 30 ἀρχὴν Heeren, ἔρχειν libri. 31 ὑπεί-
κουσαν F ἀπήκουσαν P, παρήκουσαν vel ἀκολουθούσαν Usener. Fortasse: ὑπά-
ρχουσαν. 33 προτρέποντα Meineke, προτρεπόμενον libri. 35 δὲ add. Heeren.
40 ἀνετέτραπτο libri, corr. Meineke.

ἔχων τὴν κακίαν πρὸς ἀρετὴν τέτραπται, ὥς οὐδὲ νοσῶν πρὸς ὑγίειαν. μόνον δὲ προτετράφθαι τὸν σοφὸν καὶ μόνον προτρέπειν δύνασθαι, τῶν δ' ἀφρόνων μηδένα. κατὰ γὰρ παραγγέλματα βιοῦν μηδένα τῶν ἀφρόνων· μηδ' εἶναι φιλόλογον, λογόφιλον δὲ μᾶλλον, μέχρι λαλιᾶς ἐπιπολαίου προβαίνοντα, μηκέτι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκβεβαιούμενον τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον. 5

683 Stobaeus ecl. II 105, 7. μηδὲ γὰρ φιλόπονόν τινα τῶν φάύλων εἶναι· τὴν γὰρ φιλοπονίαν διάθεσιν ἐξεργαστικὴν εἶναι τῶν ἐπιβαλλόντων ἀνυπόπτως διὰ πόνον· οὐδένα δὲ τῶν φάύλων ἀνυπόπτως ἔχειν πρὸς τὸν πόνον.

684 Stobaeus eclog. II 7 p. 105, 11 Wachsm. Μηδὲ γὰρ τὴν κατ' 10 ἀξίαν ποιεῖσθαι δόσιν τῆς ἀρετῆς τῶν φάύλων τινά, σπουδαῖον μὲν γὰρ εἶναι τὴν δόσιν, ἐπιστήμην οὖσαν, καθ' ἣν ἀξιόλογόν τι ἡγούμεθα περιποιεῖσθαι. Τῶν δὲ σπουδαίων μηδὲν εἰς φάύλους πίπτειν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς δόσιν ποιεῖσθαι τινα τῶν φάύλων. Εἰ γὰρ τὴν κατ' ἀξίαν 15 τις ἐποιεῖτο δόσιν τῶν ἀφρόνων τῆς ἀρετῆς, ἐφ' ὅσον ἐτίμα ταύτην, ἀπω-15 κονομεῖτο ἂν τὴν κακίαν. Πᾶς δὲ τις ἄφρων σύνεστιν ἡδέως τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ. Σκοπεῖν γὰρ δεῖ μὴ τὸν ἐξώφρονον αὐτῶν λόγον, φάυλον ὄντα, ἀλλὰ τὸν τῶν πράξεων. Ἐκ τούτων γὰρ ἀπελέγχονται [καὶ] μὴ περὶ τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα παρωρημένοι, ἀλλὰ περὶ τὰς ἀνδραποδώδεις ἀμέτρους ἀπολαύσεις.

1 νόσον libri, corr. Heine. 8 τῶν cod. Aug., καὶ F. 11 φάύλων
Canter, libri σπουδαίων. 16 τις Wachsm., libri τε. 18 καὶ del. Heeren.